

MIRADOR

SETMANARI DE LITERATURA, ART I POLÍTICA

Preu: 20 cènts. - Pelai, 62. Telèf. 15300. - Subscripció: 2'50 ptes. trimestre

AQUESTA POBRA EUROPA

Mentre la França democràtica ens parla de pau, la Itàlia feixista ens parla de guerra

Europa, una trentena de països — comptant-hi els Estats minúsculs — cada un dels quals, per la seva tradició i el seu esperit, representa alguna cosa, un matís, en l'obra de la civilització i té dret a veure respectada la seva independència si no volem tirar aigua al vi i muntar l'organització del món a l'estil d'una casa de comerç, es actualment un país políticament incòmode. I, no obstant, cal salvar aquestes diversitats que són el tresor espiritual d'Europa i els vint mil quilòmetres de fronteres sense amenaçar la pau i sense consumir la ruïna moral i econòmica d'un continent que encara té el seu prestigi.

Actualment Europa és una paradoxa: un grup de nacions, les més avançades i riques, defensen la llibertat i la democràcia; unes altres cerquen formes de govern noves i lluiten contra la llibertat i la democràcia; un tercer grup, sense educació política de cap mena — i en aquest grup figura Espanya — va a la deriva, a remolc, ara dels uns, ara dels altres, segons la situació meteorològica.

El dissabte passat, dia 17, van produir-se dos fets característics dels dos representants més autoritzats del grup democràtic i del grup dictatorial: la presentació del projecte Briand per a la «Unió Federal Europea» i el discurs de Mussolini a Florència.

Briand i Mussolini! Cara i creu, anvers i revers d'una idealitat política. L'entrada en vigor del pla Young, que és la liquidació definitiva de la guerra, inspira a Briand el gest de donar al món la nova visió d'una Europa que pugui esmerçar en la pau tota la capacitat d'energia i d'emoció que vessava en les batalles de sang. I el mateix fet inspira a Mussolini una deploable imitació del vell llenguatge de l'imperialisme vençut, per treure la pols dels canons i metralladores.

El dia 27 de setembre de l'any passat, Briand va reunir a Ginebra els representants dels països europeus adherits a la Societat de Nacions. Els va parlar d'un projecte, esbossat el dia 5 del mateix mes davant l'Assemblea de la S. de N., d'unió federal d'Europa, de la necessitat d'establir entre els països europeus un règim de solidaritat constant que permetés, quan es cregués útil, entrar en contacte immediatament per a l'estudi, discussió i reglament dels problemes susceptibles de tenir un interès comú. Es va acordar recomanar als governs respectius l'estudi de la qüestió i encarregar al representant de França de precisar el projecte en un memoràndum, de recollir després l'opinió dels governs i de

MUSSOLINI

redactar un report que podia ésser sotmès als països interessats aprofitant la reunió que l'Assemblea de la S. de N. ha de celebrar durant el pròxim mes de setembre a Ginebra.

El projecte ja està llest i en forma de memoràndum va ésser presentat per França dissabte passat als vint-i-set països europeus adherits a la S. de N. i a títol d'informació, a Rússia i Turquia.

El projecte comença amb tres observacions preliminars: 1.ª La Unió Federal Europea ha de fer-se dintre el quadre de la S. de N.; 2.ª No es tracta de crear una unió duanera, per consegüent el projecte no va contra ningú; 3.ª Seran principis fonamentals d'aquest organisme el respecte a la sobirania de cada Estat i a la igualtat de llurs drets.

El projecte proposa: 1. Necessitat d'un pacte, encara que de moment sigui molt elemental, afirmant el principi de la unió moral d'Europa, un pacte general que més tard podria ésser una ampliació del conveni de Locarno; 2. Creació d'un mecanisme fàcil, representatiu i responsable; reunió regular d'una «Conferència europea», constitució d'un Comitè permanent executiu i d'un se-

cretariat; 3. Precisar tot seguit les directives generals del Comitè europeu, prenent per base la subordinació del problema econòmic al problema polític; concepció de la cooperació política europea i concepció de l'organització econòmica d'Europa; 4. Oportunitat de reservar a l'organisme projectat certs afers econòmics, de comunicacions i trànsit, finances, higiene, treball, etc.

BRIAND

Els governs hauran de respondre abans del 15 de juliol.

Tal és en resum la proposició Briand. Es tracta, com pot veure's, d'una cosa concreta esterilitzada de tota mena de mística i fantasies, un projecte realista molt característic de la política del briandisme i de l'esperit de Philippe Berthelot, el director del Quai d'Orsay, una de les grans potències de la diplomàcia actual. No hi ha en aquest projecte ni una gota de literatura socialista i apostòlica per l'estil de la que usa Mac Donald. Aquest text recorda la tàctica que per inspiració de Briand desenrotllava Paul Boncour a Ginebra, a la Comissió preparatòria del desarmament, una tàctica que abandonant el lirisme es concreta de seguida d'una manera sobria i pràctica i pren la forma i les proporcions degudes.

A cop d'ull s'endevina que les possibilitats de la creació, dintre la S. de N., d'una Unió Federal Europea pot salvar la unitat moral d'Europa i resoldre molts problemes polítics i econòmics.

Aquesta és la contribució de França a l'obra de la pau.

El mateix dia des de la plaça de la Senyoria de Florència, un dels indrets més evocadors del món, Mussolini es va permetre una florentinada que per l'esperit, si no per la forma, hauria merescut l'aprovació de Maquiavel. Es la repetició i ampliació del discurs de Livorno, la tercera part del qual és reservada als milanesos. És un discurs de llamps i trons, però que si l'examineu bé, convindreu que no pot motivar cap reclamació diplomàtica. El soroll és imponent, però la punteria és temorega. Evidentment, va dirigit a França, a la qual s'acusa de la seva fidelitat a uns «principis immortals», els de la democràcia i el liberalisme, culpables, segons el Duce, de l'isolament d'Itàlia. És l'amenaça d'un país pobre contra un país ric, d'un país que té més paisatge que primeres matèries, que té 43 milions d'habitants i no té 43 milions de pans per atipar-se. Però la seva pobresa no l'impedeix de destinar xifres enormes a armaments de mar i terra que si no guanyen batalles creu que li han de conquistar un prestigi. Aquest discurs és el reconeixement del fracàs econòmic d'un país que en lloc d'utilitzar-se per a la pau s'utilitza per a la guerra. És una llàstima que un país que ha donat tanta glòria a la humanitat i que per tants motius té dret a ésser una de les forces espirituals més respectables del món, no hagi pogut trobar en un moment tan important de la seva creixença una ideologia de més qualitat que el verbalisme lamentable dels feixistes. A tots els bons amics d'Itàlia ens fa molta pena veure aquest gran poble representat per un tenor de festa forana, vestit com un rei negre, que canta per les places més nobles de la història unes àries d'òpera barata amb la lletra més tronada de les velles arengues de Guillem II.

Al discurs de Mussolini pronunciat amb motiu d'una revista militar, França va contestar l'endemà amb un discurs de Tardieu pronunciat amb motiu de la clausura de la Fira de Lió. El discurs de Tardieu és pacífista, és l'expansió d'un home de molt sentit crític i de molt bon humor i en ell no hi ha ni una al·lusió al discurs de Mussolini. Potser això és el que té desesperat a aquest bon home. Que el prenguin per un tenor i no per un cabdill. Aquesta desesperació el pot conduir als més grans disbarats, fins a voler trobar una dispaesa a Doorn. I entant, França guanya la batalla de la simpatia, precursora d'altres victòries que val més que no vinguin.

Els Dijous — Blancs

Senyals de banderes

Es ús corrent en força famílies, quan hi ha quitxalla, de tenir ben desades les joguines de preu. I, només els dies de festa, si han estat bons minyons, els nois poden veure-les i, cas que s'hagin portat extraordinàriament bé, jugar-hi.

Heus aquí una mesura pedagògica un xic arcaica; però no renyida amb el bon seny ni amb un amor paternal, dels ben entesos. Però aquí no es tracta de cap joguina ni de cap quitxalla. La comparança, doncs, no serveix del tot. Cerquem-ne una altra.

Imaginem-nos un amic nostre, o el nostre mateix pare, a qui fa molts d'anys que no hem pogut veure, perquè estava en l'exili o dins una presó injusta. Si ens el posen davant dels ulls com de passada, d'una manera vergonyant, ningú no dubta que certament tindrem una alegria de veure'l. Però barrejada amb una recança de no tenir cap seguretat sobre el seu destí, donada la forma com ens el presenten, i presentint que no ens el deixaran gaires estones.

Hi haurà cap moviment de gratitud dins el nostre cor? Més aviat l'entrevista incerta, dosificada i llunyana, no farà sinó encendre'ns un desig de treballar dia i nit per tal de poder-lo tenir més segurament.

Diguem-ho en una paraula, nuament: Es veritat que sota el mantell blau del nostre cel, és sempre bell veure-hi ben roges aquelles quatre torrencades de sang que nodreixen la de les nostres venes. Aquelles quatre fontanes de sang que van escriure les nostres quatre cròniques; aquell roig i aquell groc dels nostres entusiasmes i dels nostres neguits. Es veritat. Però precisament, perquè és ben nostre, aquest símbol no el podem acceptar com un regal de ningú; no podem condicionar cap actitud a que ens el donin o ens el prenguin. Altrament, ¿qui ens el podria pendre? Quan ens el volem llevar, aleshores l'amaguem dins el nostre cor. Catalunya mai no ha deixat de tenir la seva bandera de les quatre barres; voler-la-hi suprimir i atorgar per edicte, seria tan foll com pretendre que no haguessin estat mai els segles de la nostra història.

Cada bon català és la bandera de Catalunya, i les quatre fronteres de l'antic reialme d'Aragó les nostres quatre barres.

Per a aquesta bandera immarcescible, lliure com l'esperit de l'home, que no pot engrapar-se amb cadenes, i que volia amb més amplitud que totes les materials, és tot el nostre esforç. Que al cap i a la fi, un pabelló de drap pot cobrir qualsevulla mercaderia. Però l'estendard invisible, sempre victoriós, només flameja damunt de la host de la justícia i de la llibertat.

Reservem tot el nostre agraïment per al dia que ens sigui permès l'ús extern d'aquesta bandera. Però aquesta no ens la pot donar tothom. Aquesta tampoc ens la poden concedir de la manera que sigui. No ens la poden donar; ens l'han de reconèixer.

Aquesta bandera ha d'ésser germana de totes les altres de la península ibèrica. Una germana que no fos la Ventafocs. Tampoc una germana que col·laborés a cap obra d'opressió d'altres germanes.

Aquesta bandera, finalment, ens l'hem de merèixer. No podrà onejar damunt dels nostres caps ben alterosa, si abans no l'hem teixida ben tossudament dintre dels nostres esperits. És una tasca llarga; però tenim tot el temps per endavant. Estiguem ben segurs que, graciosament, a tot estirar, poden permetre's colors d'un club esportiu, o emblemes de carreres de cavalls; però la conservació i la instauració d'insignies de més transcendència és obra del treball dels segles i de les generacions dels homes.

Es bell veure onejar enlaire les quatre barres! Però anem amb compte, que molt sovint mirar enlaire fa badooc. No oblidem qui som ni què volem, mal sigui mirant enlaire.

R. LL.

MIRADOR INDISCRET

Tractament de rei i senyor

Perquè llurs relacions amb el comte de Güell tinguin la màxima catalanitat i siguin el més senyorívol possible, els regidors regionalistes li donen el tractament de vós.

— Vós, alcalde, heu pensat ja en tal cosa? — li preguntava l'altre dia En Maynés. Poc després, En Massot:

— Escolteu, comte: us han advertit de l'acte de demà?

Somrient, l'alcalde explicava, tot anant-se'n, al marquès de Vilanova i Geltrú:

— Em tracten com un rei.

Els clavells vermells i la serietat

Pujaren el noi Samà i el nostre magnífic batlle a l'auto de l'alcaldia.

Abans que aquest arrenqués la marxa, el comte de Güell — botins, roba anglesa, armilla blanca — encengué la pipa.

I es posà a la solapa un esplèndid clavell vermell que el xofer li guardava al violetel del cotxe.

Aquesta operació es repeteix a diari.

El clavell a la solapa no el llueix mai el comte fins que abandona l'Ajuntament.

Creu que fa poc serios per a un alcalde.

Ens ho ha confessat En Ribé, que li té enveja.

Les lluminàries de la Plaça de Catalunya

Són el «regosig» de Barcelona, com diria Mossèn Collet.

El dimarts es va llençar al carrer, amb el propòsit de veure les lluminàries, una gentada que només pot comparar-se amb la de la nit de Sant Joan.

Es tracta, com deia un rètol, d'una «il·luminació de caràcter monumental». I realment, de caràcter en tenen, un caràcter tímidament cubista que contradiu i desment aquella nau de lluna que hi ha davant de telèfons.

Els comentaris eren anònims:

— ¿Ja ho saps que això val quaranta mil duros?

— Sí, però què et diré jo: prefereixo qualsevol reconet de l'Exposició a tota aquesta lluminària.

— Quina sort que En Pich no pogués encarregar-se de la il·luminació de l'Exposició! — I quina llàstima que aquest home no hagués dirigit la il·luminació de l'Exposició de 1888.

Tothom va trobar molt encertat que fossin degudament il·luminats per sota els dos cavalls obra dels germans Osle. Però, francament, el mal costum del sol d'il·luminar-los per l'esquena és massa antiquat.

Engrescats per l'espectacle que oferien aquests cavalls ens vàrem dirigir al parterre on hi ha la deessa d'En Clarà prometent-nos una sorpresa. La deessa és il·luminada d'escorç per unes bombetes mig dissimulades entre quatre floretes. Però vàrem comprovar que l'actitud de la deessa és més púdica del que podien suposar els d'El Correo Catalán.

Contemplant la deessa, una dona va dir amb admiració:

— Sembla una tomba!

Des del seu terrat de Júpiter Olímpic, En Pich contemplava l'espectacle grandios de la plaça il·luminada.

Català jurídic

Un amic d'En Pujols li explicava que al poble de Llers hi havia el costum de tenir jardins de lliris, i de llorers en comú. Cada casa participava dels de tots.

— Així digueu — li va respondre En Pujols — que hom pot dir que a les llars de Llers, els lliris i els llors són llurs.

Es parla molt de reparacions i de concessions.

Si ha d'anar per nosaltres, que no s'estiguin de res.

La por guarda la vinya

El nostre col·laborador Joan Alavedra, confiant en la presentació que duia d'un influent membre del Comitè Israelita, es presentà dissabte passat a la sinagoga barcelonina del carrer de Balma acompanyat d'un fotògraf, a fi de procurar-se la part gràfica de la informació que publiquem en la pàgina segona d'aquest mateix número.

Però els jueus practicants barcelonins són d'una rigorosa ortodòxia, i la figuració d'imatges essent prohibida per la llei judaica, no sols no permeten l'entrada al fotògraf, sinó que, durant la cerimònia, mentre ell feia temps pel jardí, el vigilaren que no intentés exercir el seu comès per una finestra que hi havia oberta.

— Però l'exterior sí que el podem retratar, oi? — preguntaren els nostres col·laboradors.

A aquesta pretensió no oposaren raons doctrinals, sinó pràctiques.

— Ja veurà. La comunitat israelita de Barcelona és pobre, i com a tal és tinguda per tot el món. Si els jueus de l'Orient d'Europa, que només somien en el seu retorn a Espanya, veuen aquesta fotografia, i la veuran, no en dubti, es pensaran que tota la casa és nostra, i no pas que només hi tenim un pis llogat. D'aquí un mes, ja n'hauran vingut uns quants milers i la feina per trobar-los feina, o mantenir-los si no en troben, serà nostra.

Les facècies d'En Jansana

El notable lliguer senyor Jansana, diputat provincial, va presidir una sessió que el Congrés Internacional de Psicotècnia va celebrar al saló de Sant Jordi.

En català del que no s'ha parlat mai va dir textualment, i diem textualment perquè un amic nostre va apuntar-se en sentir-les les frases més divertides:

«Aquesta sala que recorda les facècies de Sant Jordi, la donzella i el drac, el drac de la mala organització obrera i la donzella de la psicotècnia...»

I pensar que aquest senyor havia estat president de l'Assemblea de la Mancomunitat, càrrec equivalent a una mena de president del Congrés!

Aquest torrent de disbarats feia joc amb les pintures del desgraciat saló de Sant Jordi.

Piquiponiana

Una comissió de la Unió Patriòtica va anar a trobar el senyor Pich per parlar-li del cas de mossèn Montgut, al qual l'actual Ajuntament ha pres una altra canongia que no donava gens de feina i que consistia a no dir missa a la capella del palau reial, càrrec que qualsevol ciutadà acceptaria a mans besades. Aquesta feina donava cent duros mensuals.

En Pich va contestar que no s'amoinessin perquè «el dictamen ha quedat descaipat» i sobre la mesa.

Com que aquest «descaipat» és un verb nou que en el cas que es tractava volia dir tot el revés de «decapitar», fou necessari demanar més explicacions sobre la situació d'aquest dictamen.

Tot per quinze duros

L'antic arxiver del Palau del Bisbe, aferrissat pupl i cavaller del Sant Sepulcre, don José de Peray, ha assabentat a la gent que ho ignorava que en donar-li la «lluna» el doctor Miralles, el nomenà arxiver honorari per la seva actuació «concienzuda, celosa, constant i fructífera».

I aquesta actuació «concienzuda, celosa, constant i fructífera» consistia a tenir l'arxiu sense cap rastre d'ordenació o de catalogació aprofitable.

Avui les coses han canviat del tot. Mossèn Sanabre ha treballat de ferm i l'arxiu dona goig de veure.

Però el senyor de Peray, no obstant la seva actuació «concienzuda, celosa, constant i fructífera», està un xic escamat i, per a justificar el seu passat abandó, diu que amb quinze duros mensuals un noble com ell no podia davallar a certs detalls.

L'artista desconegut

Un grup d'artistes barcelonins ha reaccionat amb humor davant tants banquets de totes categories (el darrer ha estat l'ofert a Josep Llimona que, segons Carlos Vázquez, havia d'ésser tan sumptuós com el que donà Mecenas a Homer, que, vistos els segles que separen la vida de l'un de l'altre, no sabem com va anar).

Aquell grup d'artistes, doncs, prepara per al dia 7 de juny un àpat en honor de l'artista desconegut, els detalls del qual ja apareixeran amb temps.

Però, fet i fet, n'hi ha tants d'artistes desconeguts, o poc coneguts almenys!

El Ventall del Poeta

Diumenge passat, a can Vilaró del carrer de Ferran, va tenir lloc l'acostumada festa del Ventall del Poeta amb tot allò que ja porten els diaris: tals personalitats, hi contribuïren tal i tals altres poetes, etc.

Es remarcaren algunes absències, que foren comentades tot tornant cap a casa.

Tothom sortí encantat de l'amabilitat de l'amo de la casa i respirant amb gust l'aire del carrer. A dintre la botiga, realment, feia una calor espantosa. El senyor Vilaró, obligat a moure's més que els altres, era la principal víctima de la temperatura. Tothom es passava el mocador pel front. En Domènec de Bellmunt, davant d'aquest quadro, va dir:

— Això és la justificació del Ventall.

— On vas amb aquesta regla de càlcul?
— Vaig a pendre un taxi.

El Jueu Errant a Barcelona

Malayt sies durmen e velan, jaen e estan, seen e menjant. — Amen.
Al matí diràs: ¿Qui darà a mi la nyt? per paor del teu cor! e a la nyt diràs: ¿Qui darà a mi lo dia? per dolor que auràs. — Amen.

(Del «Jurament» que hom exigia als jueus del Comtat de Barcelona.)

Els jueus tornen...

Els que vivíem als barris baixos de Barcelona estàvem fets a tot. Veureu... Agafeu un home i feu-lo assistir anys i anys a l'incabable desfilada de la misèria i el vici. Feu-li contemplar diàriament l'abundosa comparsa que forneixen dones i homes d'arreu del món. Al cap de poc temps se sabrà de memòria les tentines de totes les races i els renes de tot el planeta. Penseu, encara, que en el temps de què parlo sortia *El Liberal*. Això vol dir que sobre aquest bigarrat teló de fons cada dia algú s'havia d'avançar al prosceni a representar al natural algun sànet o alguna horrorosa tragèdia. A les nits, doncs, quan dormíem, bressats pels plors de les dones i els esgarips que les guitarres feien esclatar a les gargamelles de les víctimes del «cante jondo», havíem d'ésser despertats per crits i corre-disses. Sovint petava algun tret o sentíeu del liti estant els gemecs d'un home que havia rebut una ganivetada. Què us calia fer? Cada tres per quatre us hi trobàveu i hau-rieu perdut moltes nits. Si era a l'hivern, generalment us hi trobàveu. Si era a l'estiu, indefectiblement sortíeu al balcó en calçotets a pendre la fresca una estona i fer una xerradeta. De vegades, mentre des del balcó miràveu les evolucions del formiguer humà que corria de taverna en taverna cer-cant els guardies, vèieu baixar carrer avall un home amb un paquet de llibres sota el braç... Era En Samblancat que sortia de la presó. Ara bé: creieu que a un home que ha viscut uns quants anys en aquest am-bient se li poden donar gaires sorpreses? Doncs sí: un dia en tinguérem una.

Fou l'any 1914, tot just esclatada la guerra. Heus ací que una tarda, de cop i volta, sense que ningú sabés d'on havien sortit, unes colles d'homes bruns, tro-nats, de caminar cadenciós, començaren de ronsejar per aquells carrers amb el nas en-laire. Miraven pels balcons, preguntaven per les botigues si hi havia pisos o habitacions per llogar. Parlaven un castellà inaudit, ple de sorpreses, animat per una música anti-ga. Qui eren aquella gent? «Yo so turco». «Yo so grego». «Yo so búlgaro». «Agora no podemos morar ande mosotros... La gue-rra...» Habitacions rai! A piles, s'encabiren. De dalt a baix del carrer només se sentia: «La Turquia». «L'Inguiltierra...» «Los ju-dios...» Jueus! La gent ni s'ho volia creure. Els miraven el cap cercant-hi les banyes, el darrer cercant-hi la cua. Però, que encara en quedaven de jueus? «No muchos... Como quince millones...» Reina Santíssima!... El jueu errant havia arribat a Barcelona...

Aquella nit, a cada habitació de cada pis de cada casa de cada carrer dels barris baixos, els Amon, els Valero, els Crispi, els Lidgi, els Cohen, els Esquenazi — viatja-dors de totes les terres i de totes les mars — començaren a encendre davant dels nostres ulls atònits totes les meravelloses llumen-tes orientals. I aquells homes que parlaven deu idiomes, que feien anar Calcuta i Nova York, Sofia i Buenos Aires com nosaltres fem anar Sans i el Poble Sec, Sant Gervasi i Sarrià, ens demostraren que la història i la geografia no són aquelles assignatures de cartó que ens ensenyaren a col·legi, sinó una cosa molt humana i molt vivent...

Els Balcans? Palestina? Espanya!

En vingueren a mils. Alguns, pocs, aca-bada la guerra se'n tornaren. La major part s'han quedat. De què fan? Hi ha de

tot. Tenedors de llibres, metges, comissionis-tes, comerciants... Gairebé tots s'han situat. Alguns s'han casat — civilment — amb catalanes. Estan encantats de Barcelona i no en volen pas marxar. Escolteu aquest: és metge i membre del Comitè de la Comuni-tat Israelita de Barcelona.

— Després de la famosa expulsió del 1492, en virtut de la qual hagueren d'abandonar Espanya uns 300.000 jueus, només en que-daren uns quants a Mallorca. Són els que nosaltres anomenem «marrans», mot al qual vosaltres, com al mot «jueu», heu donat un sentit pejoratiu. Aquests jueus fa cinc se-

sap, després de cinc segles de viure als Bal-cans conservem encara l'idioma i els cos-tums d'Espanya, hem estimat sempre aquest país, pàtria dels nostres avis. Hi havia, però, el famós «Edicto» del 31 de maig de 1492 que ens impedia de venir-hi. Fa poc, amb motiu de celebrar-se a Madrid el Con-grés de la Societat de Nacions, el meu amic Saül Mezan, cap de les minories jue-ves búlgares, cregué arribada l'ocasió d'in-formar-se sobre el particular. Preguntà, doncs, al general Primo de Rivera si encara estava en vigor aquell «Edicto», i aquest contestà que els jueus podien entrar a Es-

nins Bar-Najman — anomenat «Pou de la Ciència» — i del venerable Ben-Astruch de Porta...?

— A Salònica, Abans de la guerra hi vaig veure la Sinagoga Catalana i la Sinagoga Aragonesa, entre altres. Per altra part, molts cognoms jueus us recordarien Cata-lunya. Un cunyat meu es diu Nessim Cata-là. Abunden els jueus que es diuen Girona, Vidal, Albó, Estruch, Miró, etc.

— Són aquests, sobretot, que ens interes-sarien. Si han servat l'idioma, quin docu-ment, un jueu d'aquest, per a Pompeu Fa-bra! Ha passat ja el temps dels «Usatges», de les «Consuetuds» i de les «Constitucions superflues» que els imposàrem. Canviarem el nom al carrer de Tressallits. Voldria que sabessin que Cambó patrocinà l'edició de les obres que ens llegeren llurs avis, que tan eficaçment ajudaren als nostres en totes llurs empreses. Avui, si no podíem vèncer-los en controvèrsia, no cremaríem llurs llibres ni efectuaríem un d'aquells degollaments en massa... Som molts els catalans que estem avergonyits d'aquelles fetes...

Xalom! Pau a tu, Israel

Som al local de la Comunitat Israelita de Barcelona. El rebedor parteix dues grans sa'es. Entrem a mà dreta; és la sala d'ac-tes. Deixem a la porta el nostre 1930. Aquest món que petgem és novell. Som a l'any 11 del Sionisme. Aquest nom arrenca de la declaració Balfour. Al mur del fons el retrat de Teodor Herzl — jueu espanyol que, nou Moisès, ha conduït el poble d'Israel a la terra promesa — i el retrat de Max Nor-dau, apòstol. Al mur de l'esquerra el retrat del Dr. Angel Pulido, campió dels «sefaradites» a Espanya. Pertot, fotografies de la Palestina. Jerusalem. Aquelles colònies agrí-coles en les quals, treballant la terra, al costat del pagès s'hi troben l'advocat i el metge, que han anat a sumar-se als exèr-cits sionistes. Fotografies de Tel-Aviv, la ciutat-miracle que l'esforç jueu ha bastit da-munt la sorra. Fundada fa vint anys, té avui 40.000 habitants jueus. I, vora la por-ta, una caixa blava — la caixa existent a les llars jueves de tot el món — acull els donatius del «Keren Kayemeth Leisrael» (Fons Nacional Jueu). Cada semestre un delegat cuida de recollir el contingut i tra-metre'l a Palestina, a sostenir els que llui-ten per a ressuscitar la pàtria...

Sortim d'aquesta sala, travessem el rebe-dor i mirem d'entrar a la sala de mà es-querra. És la Sinagoga. Tornem a deixar el nostre 1930. El món que anem a petjar ara és molt vell. Aquest món arrenca del primer home, d'Adam. Som a l'any 5696 de l'Era Jueva. Avui, justament, és el Sab-bath. Entrem! Abans, però, hem de posar-nos el «taled», el xal blanc ratllat de blau amb el qual Jahvé aparegué a Moisès... Una vintena d'homes de totes edats i nacions, però d'una sola raça i d'una sola religió, estan asseguts en cadires en l'espai que que-da lliure entre l'altar del Rabbi i l'armari que guarda la Thora. En un recó, darrera d'aquest, hi ha dues senyores. Dret davant de l'altar, el Rabbi sembla absorbt en una contemplació interior. Un llibre obert rep la llum d'un candelero de set braços, corres-ponents a les set tribus. Tothom s'està amb el capell posat, en recordança de les an-tiques pregàries fetes al desert. De totes les espalles penja el xal simbòlic. El serrell té uns nusets que es refereixen a paraules san-tes, i els jueus, durant l'oració, van resse-guint aquests nusets amb els dits, com fan els catòlics amb els grans del rosari. En-trem i ens asseiem. I, de seguida, el Rabbi comença les pregàries. Les diu amb un cant apassionat i monòton, vibrant i desmaiat com el cant andalús. Veieu tot seguit que l'un és fill de l'altre. Que són la mateixa cosa. El mateix plany s'ostintu, el mateix to trágic, el mateix desesper, la mateixa tristesa. Els fidels van seguint en el llibre i intervenen a cor, de tant en tant, amb crits angoixosos o amb paraules d'assen-timent. A uns mots del Rabbi s'acosten el xal als ulls i fan semblant d'eixugar-se unes llàgrimes. Plo-rens? És aleshores, sentint els gemecs d'aquests homes en la flor de l'edat que s'a-pleguen ací des de terres diverses per a plorar la comú desventura de la raça, que us apareix la tra-gèdia immensa d'aquest destí. Els veieu fugitius per tots els cam-ins de la terra, tal com ens els descriu aquell tes-timoni ocular de l'èxode de 1492. «Iban unos cayendo, otros levantando, unos mu-riendo, otros naciendo, otros enfermado; que no había cristiano que no oviese dolor dellos. E siempre por donde iban les con-vocaban al bautismo, e algunos... se con-ver-tían e quedaban, pero muy pocos. E los Rabbies los iban esforçando; y e facían cantar a las mujeres e mancebos, e tañer pan-deros e adufes para alegrar la gente...» Tam-bé aquest Rabbi vol esforçar-los a roman-dre fidels a la raça. S'atansa, descobreix la cortina de l'armari, n'obre les portes i da-vant dels nostres ulls apareixen les «Tho-ras». El seu cant pren un accent estrany i diríeu que l'alè de Jahvé li esborrifa la bar-ba. Alça la «Thora» per sobre el seu cap i damunt del llibre sagrat dringuen les cam-panetes de plata. Cadascú ha de cantar un fragment i, en tornar al seu lloc, els ger-mans el feliciten amb salutacions entusias-tes. Després davant de la «Thora», el Rabbi entona una oració pels sobirans espanyols i per la prosperitat del país. Fa la benedicció del vi, del qual beu un vas en celebració de la festa, i aquesta es considera acabada.

Els fidels s'acomoden. Es posen els dits al front i després s'allarguen la mà. Xalom! Xalom! Pau a tu, vella Israel.

Joan Alavedra

L'APERITIU

Montaigne i els tòtems lluminosos. Vetaquí que a la Plaça de Catalunya han guarnit una mena de divinitats geomè-triques, colorides amb una precisió de segona classe de dibuix. Si els primaris insulars del Pacífic sabessin que a Barcelona hi ha senyors que saben fer unes coses tan ben deixades, no patirien tant per construir aquells monstruosos obeliscos de granotes i bruijots a cavall els uns dels altres, amb unes rialles estimulants i amb unes anques guarnides de punxes. Els ciutats insulars en-riarien a cercar tot això que han posat a la Plaça de Catalunya, i entre els avantat-ges de posseir unes divinitats més netes i més ben deixades, tindrien la sort que aquests tòtems els aclaririen les selves amb raigs de tots colors, i el farien l'efecte d'u-nes gran cuques de llum, positivament so-brenaturals.

Jo estic segur que aquests aparells d'il-luminació truculent, que a la nostra ciutat, ja fan un gran efecte, posats entre l'arbre del pa i l'arbre de les soles de cautxú natu-ral, al costat d'una societat alegre que ros-teix amb un optimisme positiu les parts més tendres i més ondulant de mitja dotze-na de dansarines, donarien un cop d'impre-vist sublim.

Ara, entre nosaltres, aquests tòtems in-dustrial, no produïen efectes màgics, però serviran per donar al nostre cor uns aires de barrila, i encomanaran al nostre estómac una suficiència de milionari improvisat. Tot tindrà una vivacitat de castell de focs i de parc d'atraccions, coses fines i delicades que distreuen el pensament d'això que en diem la caducitat de les pompes mundanes, i ens aparta de l'Eclesiastes i de la pròpia mi-sèria.

Jo que m'interessa la moral per damunt de totes les acrobàcies, estic però content, perquè aquests dies a la mateixa Plaça de Catalunya, i davant del gran espàrrec aca-ramel·lat, he vist aparèixer a la meua lli-breria habitual una cosa que no em fa res de manifestar clarament que constitueix un dels meus tòtems familiars. Em refereixo a la tradició catalana del *Essais* de Mon-taigne.

Aquest llibre no podia haver arribat en millor ocasió; mentre des de les terrasses ens anem intoxicant de felicitat de vidre, i de llum maquillada d'anillones, Montaigne amb el seu desmenjament, amb la seva man-dra, amb el seu escepticisme, amb el seu cor-rectíssim somriure carregat de pebre, i amb el seu correctíssim dolor davant de la bes-tiesa humana, fa que totes les truculències de saltimbancha desabuts no ens arribin a tenir massa el cervell, i ens porta en un paisatge d'aigües clares, de pollaneres ele-gants i sincers, i de caigudes de sol silen-cioses, sense teatralitat ni entusiasme.

Jo ja sé que entre molta gent passa com-pletament desapercibuda una festa de qua-litat tan íntima i tan humil, com és la tra-dició de Montaigne a la nostra llengua. Però no hi fa res. Hem arribat a un punt, que ens hem de fer un paisatge, una socie-tat i una alegria del nostre gust, i prescin-tim d'una mica de les rialles i dels grinyols dels altres. Per això per mi, la tradició de Montaigne, encara que no commogui als apassionats de la pirotècnia, té la gràcia d'ésser una rosa del millor perfum al mig de la grisor dels dies que passen.

I m'interessa moltíssim la forma en la qual han estat traduïts els *Essais* i la con-dició especial del traductor que és Nicolau Maria Rubió i Tudurí, un dels amics que més admiro i pel qual sento una més gran simpatia.

Amb ell he passat hores inoblidables de mandra i de conversa, en una famosa sala de te d'aquest país, i en una època que la cosa més important per mi, no sé si per ell, consistia a respirar un aire tibet i respirar les mirades d'unes amigues nostres que tenien totes les feines fetes; eren unes tar-des inofensives en les quals jo havia tro-bat en el terròs de gel que nedava dintre el vas de whisky la solució de tots els proble-mes.

Am Nicolau Maria Rubió havíem projec-tat viatges imaginaris, i barrejàvem el pes-simisme dels antics amb les dimensions pre-cises del nas d'una amiga nostra.

Recordo que un dia va comparèixer amb el seu llibre de les *Caceres a l'Àfrica Tropi-cal*, un altre dia amb els seus *Diàlegs sobre l'arquitectura*, un altre dia amb el seu es-tudi sobre *Ali-Bey*. És curiosíssim el cas de Nicolau Maria Rubió, literat, arquitecte, jardiner, pescador a Menorca, caçador de feres a l'Àfrica, ciutadà de totes les ciu-tats, barceloní del Tibidabo, humorista, tí-mid i sentimental, amb no sé què de senyor de casaca i perruca i amb una modernitat amable, intel·ligent, sense cap mena d'estri-dències.

El seu talent i les seves preocupacions pe-culiars i poliformes, em fan pensar en un d'aquells personatges treballats que surten en les històries de Poe.

Jo no coneix ningú en el nostre país que tingui un esperit tan a propòsit per incor-porar a la nostra cultura l'obra de Mon-taigne.

Entre aquell tímid curiós de totes les co-ses que va néixer a Perigord que és el país de les tòfones més perfumades, i el meu amic Nicolau Maria Rubió hi ha una mena d'afinitat especialíssima.

Montaigne, quan estava tip de parlar amb els reis, de fer de jutge i de fer de batlle i de tractar a les senyores, se n'anava sota els pins a meditar.

Nicolau Maria Rubió, quan està tip de moltes coses, agafa una escopeta i se'n va a meditar de cara als antllops i als ele-fants, però com que aquesta meditació no la té sempre a l'abast, també es tanca a la seva cambra i es posa a traduir en una ca-talà viu, familiar i flexible les meditacions del senyor Montaigne, més que per cap altra raó, per una irresistible simpatia, per una positiva afinitat espiritual.

JOSEP MARIA DE SAGARRA

ALTES NOVELTATS EN CORBATES
Jaume I. 11
Telèf. 11055

inmediatamente

me decidí por la Cafiaspirina y a tal efecto mandé a comprar un tubo original. Grato y sorprendente fué el efecto, no sólo para mí, sino también para toda la familia que poco o nada esperaba de la eficacia de la Cafiaspirina.

Mi familia y yo, somos ahora grandes propagadores y consumidores. Todos tenemos fe absoluta y somos devotos de la Cafiaspirina.

Así opina uno entre tantos otros. Convénzase Vd. mismo con una prueba puesto que la

CAFIASPIRINA

además de poseer el efecto estimulante de la Cafeína, despeja el cerebro, trae el bienestar y no afecta al corazón ni a los riñones.

Punts de Seny ⁽¹⁾

La futura actuació política de Catalunya

XV

UN ALTRE HEREU OBSESSIONAT

Nascuda d'una separació dintre d'una escissió, *Acció Republicana* està com obsessió-nada, no per una, sinó per dues fantasmies: la *Lliga* (confontent-la també i identificant-la amb Cambó) i, a més a més, *Acció Catalana*. Així com hi ha hagut moltes vegades que semblava com si a *La Publicitat*, abans d'agafar la ploma cada dia, necessités primer demanar a *La Veu* què feia Cambó, per fer tot el contrari, també sovint diríeu que a *La Nau*, abans d'escriure el diari, de consultes prèvies n'han de tenir dues: una amb la *Lliga* i una altra amb *Acció Catalana*.

L'escissió d'*Acció Catalana* va ser col·lectiva i ideològica. La separació d'*Acció Republicana* fou rigorosament personal. En les qualitats polítiques del seu fundador, he de dir — amb la sinceritat de pensament que és l'únic interès d'aquest estudi — que jo no hi crec, en absolut. L'home d'*Acció Republicana* no és un polític: és un doctinari. Al seu cap s'organitzen perfectament les definicions, però al voltant seu es desorganitzen les coses i els homes. El tinc per un magnífic periodista polític de partit, per un escriptor excel·lent, per un bon historiador. És, també, un liberal de naixença, una república de cor. Això mereix tots els respectes; però confiança política, gens.

No obstant, la tasca d'*Acció Republicana*, si hi havia homes per fer-la, és de les més importants. Consistiria a recollir l'herència perduda, abandonada per l'*Esquerra Catalana*, de lamentable memòria.

XVI

L'OBRRER CATALÀ

Jo no crec que a Catalunya tinguem un element de força pública més modern, més europeu, més al dia, que l'obrer ciutadà: el poble de Barcelona i el de les vint primeres vil·les industrials de les nostres comarques. El pagès català és una ànima tèrbola i vaga. Però l'obrer és clar, honest i fi com l'aigua. Jo us diré — sense ni ombra d'intenció demagògica, que aquí faria riure, puix això no és pas el programa d'un polític, sinó la visió d'un observador solitari — jo us diré rotundament que el nostre obrer és, fet i fet, el millor que tenim a Catalunya. És una cosa entenedora, una força racial no utilitzada encara, una de les més pures energies proletàries que hi hagi al món. És intel·ligent que sorprèn, plàterios que encanta, pràctic, feiner, adonablement casolà, rumbós i sobri; és optimista de la seva vida, senzill, franc, extraordinàriament enginyós, noble de tracte, sense ombra de servilisme i amb un planer orgull de raça a dins la sang. És, sobretot, ingenu: és fàcil d'entabonar com una asosa.

Té un gran vici, l'únic, que tots els catalans patim, però ell amb més fe que els altres: creu en els duros a quatre pesetes, és a dir, creu polícticament en la possibilitat de Xauxa, de l'Anarquia triomfant, de la Repartidora, de la Panacea republicana, o sindicalista, o revolucionària. I tot això ho creu possible com per art d'encantament, per un estuf de mena màgica, sense esforç previ, col·lectiu, lent, dolorós, sense guanys arrabassats amb les ungles i de mica en mica.

XVII

L'OBSESSIÓ VERITABLE

Doncs bé: aquesta força tan nostra, que és l'entranxa mateixa de la Catalunya moderna, no ha estat mai catalanitzada, i encara no ho és. No solament els missioners del catalanisme que s'han arriscat a provar-ho — homes de quart o quint ordre, políticament, més aloses que les aloses mateixes — han fracassat sempre, sinó que tots els bandarres a sou de l'anticatalanisme han fet servir aquesta falla bàsica de Catalunya per combatre-la amb ella mateixa. Com que la falla del nostre obrer és prou clara, homes han tingut de fer que treure els mirallets: ja l'han hagut de seguida.

¿On fóra el catalanisme, si les masses obreres hi haguessin acumulat llur empena? Pensem el que seria el jorn que la tingués. I aquesta és, o hauria de ser, l'obsessió veritable d'*Acció Republicana*. ¿Què se li ha de donar de Cambó i de la *Lliga*, ni d'*Acció Catalana*? Per comptes de plantar cara, avui a l'un, demà a l'altre, i després a tots plegats, *Acció Republicana* hauria de girar-s'hi bonament d'esquena, deixar-les fer, i encarrar-se d'una vegada i per sempre amb la gentada obrera de Catalunya, catalanitzar-la, organitzar-la políticament, i privar que mai més ningú no pugui servir-se'n contra l'esperit de la terra. Badant, badant amb Cambó i els altres, veiam si a *Acció Republicana* els forasters i els enemics, com va passar a l'*antiga Esquerra*, li pendran la farina de les mans.

He començat per dir que en la virtut política dels homes o l'home d'*Acció Repu-*

blicana, jo no hi creia. Acabaré dient que fóra per mi una gran alegria poder-me equivocar de mig a mig.

XVIII

EL PA DE CATALUNYA

I ja estem llestos. Us he parlat amb tota lleialtat. Jo sóc un simple català que no pertany a cap partit polític, però que cerca amb aïdesa, amb passió de patriota, el punt de mira superior a tots ells. No he volgut pas treure un gràfic dels nostres partidismes, que no m'interessin. Si algun n'hagués ofès, que em perdoni. Jo només he intentat alçar la planta de conjunt de les nostres forces polítiques, i demostrar que aquests rius de la consciència pública de Catalunya, per més que es tallin i s'encreuin uns amb altres, poden formar un sistema complex i harmònic d'irrigació pairal.

Cada vegada que he vist, aquests dies, com es barallen els partits catalans amb una puerilitat i sovint una mesquinesa que espanta, he pensat el mateix: aquesta gent està exactament com el setembre de 1923. Encara no s'han donat que l'àrea espiritual i política de Catalunya ha crescut d'una manera extraordinària, de llavors ençà, i ara ja tots comencem a cabre-hi sense amuntegar-nos com bens ni devorar-nos com salvatges.

Es barallen, perquè tots tenen por que l'un prengui la feina de l'altre, i aquesta por prové de no haver vist encara, en primer terme, que de feina n'hi ha per tothom, fins en sobra, i després, que la de cada u és tan distinta de la dels altres, que ningú sinó ell no pot fer-la, perquè si ell no la feia, no la sabria fer ningú.

Avui ja no hi ha, ja no hi pot haver *catalanisme*. Avui ja hi ha *catalanismes*. La base de tot, la catalanitat, és prou forta per aguantar-ne més d'un. Però cal que les intel·ligències, sempre retardatàries per rutina, s'acordin amb els fets, que sempre corren més que els homes.

Cap partit polític, cap personalitat, ja no tindrà mai més a casa nostra l'exclusiva del catalanisme. Cal, doncs, que tots deixin de comportar-se com si algú la tingués o la pogués tenir, i fos possible arrabassar-la-hi.

Diversitat de procediments, dins la unitat de sentiment. Aquest és el gran fenomen polític català dels nostres dies. Som al moll, i hem de mordre. Però no pas tots alhora, ni per la mateixa tremuja, ni barrejant els grans. Que cadascú faci la seva farina, i que tothom la faci plena. El pa de Catalunya en serà més saborós.

GAZIEL

(1) Aquest és el darrer article d'aquesta sèrie. Els anteriors han aparegut en els números dels dies 1, 8 i 15 del corrent.

Mirant a fora

Adalbert Sternberg

El comte Sternberg, que acaba de morir a Viena a l'edat de 62 anys, era un dels tipus més pintorescos de l'ex-doble monarquia.

Es deia descendent de Carlemany, i, encara que nascut a Bohèmia, no volgué mai aprendre ni una paraula de txec.

Quan la guerra dels bòers, combaté contra els anglesos. Pretenia no haver disparat més que 71 vegades en tota la campanya, però sense haver perdut mai cap bala.

En 1907 fou diputat al Parlament austríac per un districte de Bohèmia. No es volgué al·listar en cap partit i es dedicà a combatre a tothom: els altres diputats, els periodistes, els ministres, l'exèrcit, els arxiducs, la cort, el mateix emperador. Un dia, en efecte, demanà que l'emperador Francesc Josep abdiqués "perquè ja era massa vell per a regnar".

En la guerra europea fou lloctinent de cavalleria.

—Aquesta guerra—deia sovint als amics—m'ha fastiguejat de la guerra. Vull veure l'enemic que malo. No sé odiar a uns quants quilòmetres de distància.

El túnel sota el Canal

Un dels possibles efectes de la Conferència naval haurà estat el de donar el cop de gràcia al túnel sota el Canal de la Mànega. En efecte, un dels resultats de la Conferència sembla que és el retorn d'Anglaterra —almenys en aquest moment— a la política d'insularitat.

D'altra banda, cal afegir que el report publicat no fa gaire per la comissió d'enquesta ha donat un molt mal cop al pobre túnel. Un dels arguments de més pes advocant per l'empresa, era el d'atenuar l'extensió de l'atur forçós a Anglaterra. Doncs bé, aquell report estableix que la foradada del túnel tot just esmerçarà alguns centenars d'obrers, i encara la feina fóra massa pesada pels gustos britànics: és un treball bo per a italians, diuen ells, o murcians, diríem nosaltres.

No serà pas el túnel sota el Canal que remeiarà la situació dels sense feina, el nombre dels quals augmentarà encara d'uns cent mil amb la reducció de la flota anglesa.

La barca de Pere

Per primera vegada de seixanta anys ençà, un vaixell ha arborat la bandera blava, blanca i vermella del Vaticà. Ha estat el "Cità di Napoli", en el qual el legat pontifici, cardenal Lipicier, es traslladava a Cartago, a presidir el Congrés Eucarístic. Però el vaixell, que en sortir de Nàpols arborà el pavelló pontifici, arribà a Tunis lluint la bandera italiana.

Invitem els nostres lectors a votar en el nou

Concurs MIRADOR

Al nostre número del dijous passat vàrem recordar que demà dia 23 compleixen exactament set anys que es va obrir el darrer Parlament espanyol, el mateix que fou dissolt pel cop d'Estat del dia 13 de setembre següent. Set anys justos que el poble no ha votat. Diguin el que vulguin els que parlen de la ficció del sufragi, el cert és que no hi ha cap altre sistema que el d'una lliure votació popular per a conèixer l'existència d'un pensament col·lectiu. L'actual desorientació política no té altre origen ni altra explicació que aquesta manca vergonyosa de tota manifestació d'una voluntat del poble. Els homes polítics, i fins els partits, pensen isoladament, sense altra font d'informació per les directives del seu ideari que les converses dels amics, mai contrastades per una demostració ostensible d'un pensament popular.

Això ens ha inspirat el desig d'intentar una experiència. Des de la sortida de MIRADOR, els nostres lectors són els únics ciutadans que han estat invitats a votar dues vegades. ¿Per què, ells que ja en saben, no poden ésser invitats una vegada més a expressar per un vot la solució que donarien als nostres problemes polítics de govern? Anem a provar un assaig d'eleccions.

En rigor, el que volem és consultar directament els nostres lectors i les nostres lectores quin és el seu pensament polític, la interpretació del qual és de certa manera el nostre deure. Anar preguntant a cada un d'ells quins homes o quins partits representarien millor la realització del seu desig fóra un treball impossible. I en canvi és un treball indispensable. Pel favor creixent amb què el nostre públic ens distingeix, podríem tenir la pretensió de creure que hem encertat a expressar el que pensa; però altres

publicacions d'un to diferent del nostre, tenen també el seu públic i estan en el dret de creure igual que nosaltres. El millor és fer la consulta de manera que compreguin al major nombre possible de lectors amb el procediment més fàcil.

No volem ajudar a pertorbar l'acció dels partits. Al contrari, aspirem que puguin aprofitar en benefici propi la lliçó d'una experiència que ells no estaria bé que fessin pel seu compte. Fora dels partits hi ha tot un poble que fa set anys que calla. És per aquest poble que els partits treballen i lluiten. No estarà de més que abans d'unes eleccions generals — que molta gent dubta que arribin aviat — provem modestament la nostra consulta que pot tenir un valor d'indicació com el que solen tenir en pobles de sufragi les eleccions parcials.

Heus aquí l'objecte del concurs que queda obert des d'ara a les nostres planes i les bases del qual passarem a explicar.

En el pròxim número, junt amb les bases d'aquest concurs i la forma d'adjudicar els premis, trobaran els nostres lectors i lectores un butlletí amb set ratlles numerades per ordre correlatiu. Els qui vulguin pendre part al concurs hauran de tallar aquest butlletí i omplir les set ratlles amb el nom dels set homes que escullixin com a dignes representants de la pròpia aspiració política. Al peu del butlletí hi posaran la signatura o un lema que permeti identificar-lo i l'enviaran a MIRADOR. Nosaltres els obrirem tots amb un escrutini lleial i publicarem els resultats de la consulta.

Els uns votaran d'acord amb el seu pensament. D'altres amb l'intent d'endevinar tots els matisos del pensament col·lectiu que s'han de revelar a l'escrutini. Això vol dir que el vot, lliure i públic, pot ésser una manifestació de la pròpia del votant o una interpretació de la possible voluntat general.

Per això el nostre concurs ha d'ésser premiat. Els premis es donaran als que encerten la llista dels set escollits pel mateix ordre de major a menor nombre de vots que resulti de l'escrutini. Pot ésser un premi al sentit polític dels que han sabut interpretar millor el pensament del poble.

Hem establert cinc premis de diferent valor. Seran pagats amb llibres, que els premiats podran triar al seu albir.

Són els següents:

Primer premi	»	500 ptes.
Segon	»	200 »
Tercer	»	150 »
Quart	»	100 »
Quint	»	50 »

Espereu que aquest concurs serà acollit amb interès pels nostres lectors.

Unes manifestacions de F. Valls i Taberner

MIRADOR, que no està enquadrat en cap partit polític, es complau a acollir les manifestacions amb què l'ha honorat el Sr. Ferran Valls i Taberner, les quals publiquem amb molt de gust.

Els articles que sobre la futura actuació política de Catalunya publica Gaziel en el MIRADOR no solament tenen veritable interès en si mateixos, sinó també pels altres articles que en defensa de la Lliga i com a resposta a aquells ha publicat a *La Veu de Catalunya* el senyor Duran i Ventosa.

Gaziel ha plantejat davant del públic alguns aspectes del moment polític i del panorama de l'organització de les forces d'opinió catalanes. És la seva la veu d'un solitari, segons pròpia confessió. Estic conforme que és útil que de la seva mena n'existeixi algun entre nosaltres, que n'hi hagi almenys un; convinc també que no fóra pas convenient que n'hi haguessin molts. Encertat en uns punts, equivocat en altres, segons la meua opinió, és millor però que Gaziel hagi posat a debat el tema. Convé, al meu entendre, que aquests problemes siguin examinats a plena llum. El pitjor que podria succeir en la política catalana d'avui seria, amb relació a l'opinió pública, qualsevol mena de guiatge clandestí.

El senyor Duran i Ventosa ha comprès sens dubte així mateix l'interès de debatre els problemes plantejats per Gaziel pel que es refereix a la "Lliga Regionalista"; i, presentant els articles d'aquell escriptor, ha exposat la seva opinió personal sobre l'actual moment polític, sobre el plantejament del nostre problema cabdal i sobre la interpretació que molts donen a l'actitud actual de la "Lliga". Tot declarant que no es considera autoritzat per a parlar en nom d'aquesta entitat, remarca ben bé el senyor Duran que els seus articles són només expressió d'un criteri personal.

Per altra part, el senyor Bertran i Musitu ha publicat igualment a *La Veu de Catalunya*, motivat també per les afirmacions de Gaziel, un article interessant en defensa de la "Lliga" i dels seus homes.

En un sentit o altre tots parlen, doncs, de la "Lliga", de les seves possibilitats, de la seva tradició, de la funció que li escau. Per a una agrupació política resulta més interessant evidentment i és signe major de vida, que es parli d'ella que no pas que se l'oblidi o se'n prescindeixi.

A l'examen de la realitat política de la "Lliga" i dels serveis que ha de seguir prestant a la causa catalana no hi seran sobreperes per consegüent altres opinions personals, encara que no siguin tan rellevants. Jo per la meua part no tinc inconvenient a afegir-hi algunes consideracions que no porten naturalment altra significació que l'exposició d'un criteri individual.

En un debat relatiu a la "Lliga" el primer que interessa definir és què és aquesta. Per això ni el senyor Duran i Ventosa ni el senyor Bertran i Musitu no han deixat de formular-ne la definició: "La "Lliga"—diu el senyor Duran—és i sequeix essent, la representació dels molts elements escampats per tota la terra catalana que volen lluitar pel reconeixement de la personalitat de Catalunya i dels seus drets, per arribar dintre de l'Estat espanyol, i per tots els mitjans legals (condicions que la defineixen i aclareixen), a l'assoliment d'un règim autonòmic." "La "Lliga" i els seus homes—diu el senyor Bertran—són un tros de la terra i de la raga nostra, un sector potent organitzat pel pensament de Catalunya; són la representació, amb les portes ben obertes a tots els que vulguin secundar-la en l'obra materialment constructiva, dels ideals de Catalunya."

Aquestes dues definicions precisen ben clarament que la "Lliga" ostenta la representació de l'autonisme català; que és un sector de l'opinió política de la nostra terra; que no és separatista; que no és revolucionària; que té una tendència materialment constructiva; que, dintre d'aquestes característiques generals, a la "Lliga" hi cap tothom, segons la frase vulgarment coneguda.

Donat això per sentat, per a continuar l'anàlisi de la realitat de la "Lliga" pot hom examinar encara quina és la seva organització interna, la seva estructura com a força política, la manera de moure's i d'actuar. La forma de l'organització i de l'actuació de les agrupacions polítiques presenta modalitats variades. Ni la constitució de la "Lliga", ni tampoc la d'*Acció Catalana*, no tenen res a veure amb el sistema del partit radical-socialista francès, per exemple. Res de congressos del partit, res d'assemblees freqüents, res d'elecció dels dirigents per sufragi. (No és pas que jo advoqui per tal sistema.) La veritable direcció de la "Lliga" radica en la Comissió d'*Acció Política*, que sembla que té caràcter vitalici. Després de la mort de Prat de la Riba i de la retirada de Cambó, aquesta comissió està integrada, si no m'erro, per les personalitats següents: Raimond d'Abadal, president de la "Lliga", Lluís Duran i Ventosa, Josep Puig i Cadafalch i Joan Ventosa i Calvell. En mans d'aquests quatre prohoms està, doncs, actualment la direcció de l'agrupació política catalana que el senyor Duran i Ventosa declara la més forta i més extensa i solidada.

El senyor Cambó va dimirir en 1923; però quan Gaziel pretén trobar ara determinades incompatibilitats entre ell i la "Lliga", entenc que s'equivoca. En aquest punt estic segur que si tal incompatibilitat existís realment, alguns dels qui encara estan a la "Lliga", potser molts, no s'hi haurien pas quedat ni un minut més.

Les dues grans figures que ha tingut la "Lliga" han estat innegablement Prat de la Riba i Cambó. En temps de la conjunció Prat-Cambó la "Lliga" no deixava passar cap moment important, cap fet transcendental, sense fer sentir la seva veu, sense exposar públicament la seva opinió. Per mitjà de manifestos, redactats la major part d'ells per En Prat, segons és fama, la "Lliga" es dirigia al poble, no solament als seus adherents, sinó a tot el país al qual procurava orientar i guiar políticament.

Ara hi ha diversitat d'agrupacions polítiques catalanistes que responen a matisos

diferents. (Gaziel n'està encantat. Doncs bé, jo puc dir-li que, pels mateixos motius que ell se n'alegra, jo també.) Dintre d'aquesta varietat de grups polítics catalanistes n'hi ha que han de procurar que no hi quedin enemics a l'esquerra. Així mateix hi ha d'haver alguna agrupació política que curi d'evitar que quedin enemics a la dreta. O bé la "Lliga", que com diu molt bé el senyor Bertran, "és un sector organitzat del pensament de Catalunya", o bé en defecte seu altra agrupació política que d'acord amb ella o fora d'ella es formés, haurien d'atendre aquesta necessitat. Perquè em sembla evident que és indispensable procurar que no hi hagi a casa nostra cap zona d'opinió, ni cap ària social, que no tingui la seva representació organitzada i la seva direcció conscient, visible i responsable. Hi hagué un temps en què una preocupació freqüent del catalanisme polític era la necessitat d'una esquerra catalana. Avui em sembla notori que necessitem tant una dreta, que si no hi hagués altre mitjà de tenir-la caldrà inventar-la. Però, això sí, una dreta plena de civilitat, que actuï amb fe i amb correcció, que lluiti obertament i amb armes nobles, que no confongui la seva funció amb la utilització de trucs, argücies i habilitats més aviat pròpies d'homes escèptics, que tingui tal sentit de la pròpia dignitat i tal respecte a la del altres que li impedeixin de recórrer en les discussions al sistema d'extralimitacions semblant a aquell en què desgraciadament cauen de vegades *La Publicitat* atacant En Cambó, i *La Veu* atacant *La Publicitat*. Jo faig meves les censures de Gaziel respecte els atacs lamentables de l'òrgan d'*Acció Catalana* contra En Cambó; i crec que són molts, àdhuc dintre del dit grup polític, que comparteixen aquest sentiment.

Ens cal, doncs, segons jo entenc, una mena de partit conservador català, més que mai quan les noves forces polítiques aparegudes són a l'altra banda d'*Acció Catalana* cap a l'esquerra anant fins a extrems de tota classe. Aquesta organització conservadora, necessària, que hauria d'ésser desitjada per tots els catalanistes sincers, hauria de col·laborar amb sentit català a l'obra comú, però no hauria d'ésser ella (i, almenys mentre ella no existeixi, no sembla que sigui tant) funció adequada per als partits de centre) la que es dediqués a agitar freqüentment l'opinió pública amb campanyes de faramalla, amb programes de gran façana, amb cops de sorpresa. La seva tasca hauria d'ésser més abnegada i més austera i seriosa; la seva missió hauria d'ésser la de contribuir a educar gradualment l'opinió, no pas a excitar-la convulsivament i a batzegades. No hauria de fomentar aquest sentit de miraculisme polític a què tan propensa és la nostra gent meridional i que tan fàcil és d'aprofitar pels habituats a convertir l'actuació política en un joc continuat d'intrigues i d'artificis.

El problema en les organitzacions polítiques no es redueix solament a la qüestió de programa i a la de tàctica i procediments, sinó també a la qüestió de persones — cosa molt important —. La "Lliga", com tots els partits segurament, no ha tingut sempre un mateix tot quant a les persones a les quals ha conferit la seva representació exterior. En això ha tingut èpoques més afortunades que altres. Quan en algun moment ha semblat que envaïen aquesta agrupació onades de vulgaritat i de xiroisme, és quan més n'ha patit el seu prestigi aquí i a Madrid, i amb ell el de tot el catalanisme militant.

L'evolució de les forces polítiques és necessària per a evitar que les agrupacions es tornin estantisses; els temps no passen en va, i cal adaptar-se a les noves èpoques, respondre a les noves necessitats polític-socials, concordar en el que calgui amb les ideologies i doctrines noves, atemperar-se en certa manera a les circumstàncies del moment que no es poden pas negligir. Hi ha coses altrament inevitables. La immutabilitat de la "Lliga" que en opinió del senyor Duran ha de seguir vivint com fins ara, no vol dir pas que ella, àdhuc contra la seva voluntat i tot, de vegades, no estigui subjecta a forçoses i sensibles transformacions. Quan aquestes no ho fossin per renovació, ho seria de totes maneres per les pèrdues i eliminacions insubstituïbles que en el transcurso dels anys ha anat tenint. La mort de Prat de la Riba i la dimissió d'En Cambó, per exemple, són dos fets prou considerables per ells tots sols per a canviar la densitat i el pes del conjunt polític que tan fortament avaloraven els dos polítics més eminents. Però, per altra part, cal tenir en compte, al meu entendre, que en la vida política no és de gaire eficiència en sentit de l'interès col·lectiu el paper dels qui es limitessin a actuar com a marmessors o com a administradors d'una herència, per quantiosa que fos.

Quan es dona com a motiu perquè la "Lliga" vagi continuant igual l'argument que encara no ha estat aconseguit el seu objectiu, que no és pas del tot exclusiu d'ella, penso que tal vegada un pretext anàleg haurien pogut aduir en el seu temps els homes de la "Unió Catalanista" i de "La Renaixença". A fe que si bé la història del catalanisme polític començà abans de la "Lliga", és innegable que la fundació d'aquesta constituï un nou i considerable impuls al qual degué el nostre moviment progressos admirables, extraordinaris. La primera vinticinquena de l'actuació de la "Lliga" representa un període ascensional meravellós del moviment polític català. I per això és més de desitjar que la "Lliga" segueixi llargament, adaptada en cada moment a les circumstàncies i necessitats de l'hora, servint de la millor manera que pugui des del seu camp els interessos generals del catalanisme, superiors sempre a les conveniències de partit. A això hi hem de contribuir, tant com puguem, tots el que de la "Lliga" formem part i estem joiosos de les seves millors tradicions.

Aquest número ha estat passat per la censura

JOIES
RELLOTGES

J. ROCA

Rbla. del Centre, 33
Passatge Bacardí, 2

LES LLETRES

El Dr. E. J. Dillon

No sé si el doctor Dillon és pròpiament un *Weltbürger*, un ciutadà del món, en el mateix sentit que Goethe donava a aquesta paraula, però jo no dubtaria a tenir-lo per tal després que algunes converses amb ell m'h'an fet conèixer alguna cosa de la seva vida i he tingut avinentesa d'exercitar l'admiració que l'espectacle dels homes que han corregut molt de món causa en l'ànima dels que només compten amb desplaçaments topogràfics de poca importància. Aquesta admiració creix encara en veure que no es tracta d'un turista com tants, o d'un aventurer de poca o molta empena. El doctor Dillon, resident a Barcelona des de fa bastants temps, no és ni una cosa ni l'altra. Tots els que el coneixem el tenim per un home important que — es pot dir sense exageració — ha pesat en els destins polítics del món, i posseeix una cultura vasta, seriosa i organitzada, una cultura universitària estructurada, i no pas un apilament de coneixements d'altu-
vió arrellegats d'ací i d'allà en els seus viatges i les seves estades en els més variats països.

És un dels trets més colpidors del doctor Dillon el d'haver fos en una sola persona les activitats més d'erudit — i per tant de sedentari — amb les activitats que imposen un major nomadisme.

Sé perfectament que una vida rica com la seva s'ha de trobar enganyada en les estretors d'un article que no pot fer sinó recórrer-ne al galop les etapes més notables. Però, almenys, que aquestes quatre ratlles atreguin una mica l'atenció sobre una de les persones més notables i més discretament aombrades d'aquesta Barcelona tan disposada a encantar-se davant les figures tan espectaculars com banals que, perquè hi hagi de tot, surten a tots els prosencis que poden.

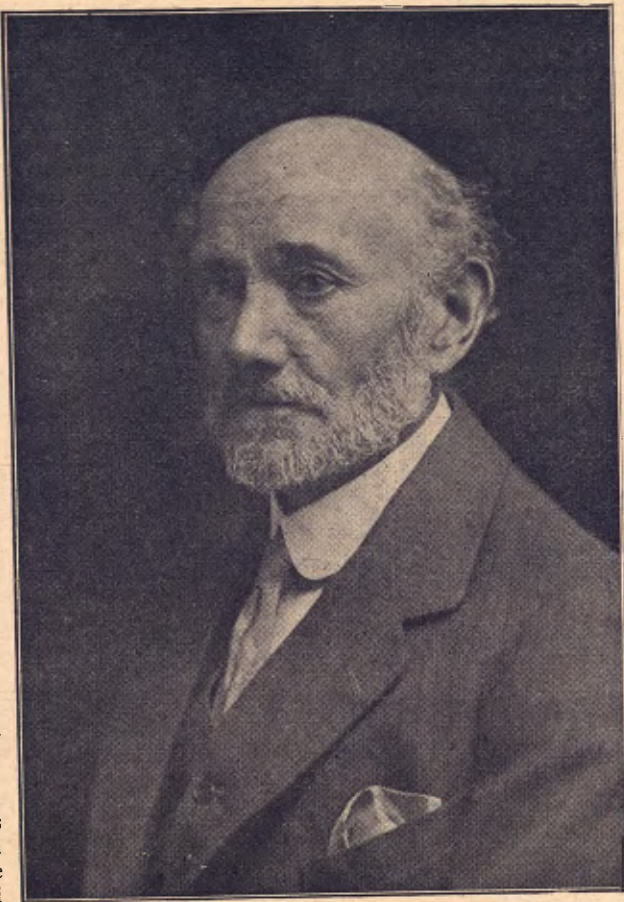
Deia més amunt que el Dr. Dillon posseeix una formació universitària. En efecte, aquest anglo-irlandès ha passat pel Col·legi de França, on rebé el mestratge de Renan, ha freqüentat les Universitats d'Innsbruck, de Leipzig, de Tübinga, de Lovaina, estudiant llengües clàssiques i orientals. Aquest poliglòtisme va acompanyat d'un altre, el de les principals llengües vives europees. La carrera universitària del Dr. Dillon havia de culminar en el professorat, a la Universitat de Kharkoff, de filologia comparada i en els seus llibres *Els escèptics de l'Antic Testament*, *El dualisme en el Zend Avesta*, *La llar i la data de l'Avesta*, *Història de la literatura escandinava en l'Edat mitjana*, *L'alfabet de la llengua bactriana*, *La transcripció de la llengua erànica*, *El poema original de Job*, escrits uns en anglès, altres en francès, altres en alemany, altres en rus, i la traducció a aquest darrer idioma, enriquida amb comentaris històrics i filològics, de la *Història de l'armeni Elisens*.

Aquestes obres i la revista científica *Le Muséon* que, fundada, per ell, apareixia a Lovaina quaranta anys enrera, són la part principal de la vida científica del Dr. Dillon. L'altra vida, la periodística i política, havia de venir des de la seva dimissió, per qüestió de dignitat professional, de la seva càtedra de Kharkoff.

Posteriorment a aquesta dimissió, com a corresponent de *Daily Telegraph*, va a Armènia, on es guanya l'afecte d'aquell poble perseguit, el qual li testimonia — i ell

en guarda encara els testimoniatges — el seu agraïment; corre per Espanya quan la guerra amb els Estats Units; informa el seu diari, des de París, del procés Dreyfus; en 1900 és a Xina...

Una altra llarga estada a Rússia, com a conseller privat del comte Witte, l'únic polític d'envergadura de la Rússia de començaments d'aquest segle, i el seu profund co-

neixement de la vida russa li permeten d'escriure després de la guerra *L'eclipsi de Rússia* (1918) i *Rússia avui i ahir* (1929), dos llibres indispensables a tothom que s'interessi per la sort d'aquell enigmàtic país, l'entrada en el qual del doctor Dillon fou retardada per la malaltia del seu acompanyant, el president Calles, i destorbada per la mort de Lenin.

Entremig, encara, llibres sobre qüestions polítiques internacionals, intervenció en tractats i pactes, la relació amb les figures més destacades en la història política contemporània...

En la seva torre de Sarrià, en mig de la seva vastíssima biblioteca, dels objectes que li duen a la memòria tant de personatges notables com ha conegut i tant de fets històrics en què ha intervingut, fruit del clima barceloní que tant li prova, el Dr. Emile Joseph Dillon reposaria de la seva aturada existència si els homes de la seva mena poguessin reposar. Però el doctor Dillon és d'aquells temperaments per als quals la inactivitat és desconeguda. Tot just enllestint en pocs mesos el seu darrer llibre, *Russia to-day and yesterday*, en prepara un altre, les seves *Mémoires*, que seran indubtablement un document històric de primer ordre. Els esdeveniments que ha presenciat, intervenint-hi sovint activament, — les seves relacions amb governants, la seva coneixença amb Tolstoi (del qual posseeix manuscrits inèdits de què caldrà parlar un dia), la seva amistat amb Obregón — assassinat poc després de rebre'n el doctor Dillon un telegrama invitant-lo a anar a Mèxic, — etcètera, etc., constitueixen un material com pocs contemporanis poden oferir.

Ara, malgrat la seva edat, malgrat una vida com la que s'entreveu a través d'aquestes notes apressades, encara empenen un altre llarg viatge per Europa. No cal dir com desitgem tornar-lo a veure aviat, parlant de tot entre els seus llibres, o en un d'aquells tes babèlics on es reuneixen invitats d'una dotzena llarga de nacionalitats, i com, cobejosos sempre, esperem encara més llibres de la seva laboriositat que els anys no esmosen.

JUST CABOT

Una hora amb Colette

Colette! Aquest nom fa encendre els ulls i alçar els caps. Els qui no la coneixen els sap greu de no haver-la vista mai i maduren en secret l'esperança tímida de trobar-la un dia, o, encara millor, d'ésser-li presentats. Per això, estaran a l'aguait de les vendes de caritat en què l'autora de *La Seconde* firma dedicatòries dels seus llibres i s'arremolinaran al voltant d'un taulell fins que hagin aconseguit unes paraules sobre un volum.

Els seus íntims i tot saben que de vegades és difícil d'acostar-se a Colette. No és ni per crueltat ni per capritxo. Colette és incapaç d'aquests defectes massa femenins, però és per amor de la independència.

Hi ha dies en què les persones m'exasperen, per encantadores que siguin. Quan estic en un període de treball, em fan horror les distraccions, i evito les cares que vindrien a interposar-se entre jo i el meu somni. Em nego en la solitud.

En acabar la seva frase, Colette traça amb la mà esquerra una gran circumferència per protegir-se.

Si no conservés el seu somriure maliciós que dissimula la seva bondat la creuria ferrog. Però es pren la molestia de tranquil·litzar-me.

—Seieu, seieu.

No sé què triar per seure. Divans, cadirals, tamborets em volten. Dubto. Colette es diverteix.

—Aquí mateix, aquí.

M'arrupo entre dos coixins esterrufats. S'acaba l'hivern. Però hi ha, en la xemeieia profunda, un foc rosa que fa esperteregar els tions i sembla una cendra gris a al seu voltant. Sobre el marbre blanc i tebi un gat gris com aquesta cendra que s'escampa somia en els ratolins que a l'estiu trobarà al camp.

—Chatoune, preciosa, Chatoune.

Sentint la veu estimada, Sa Majestat Chatoune redreça les orelles i s'estira.

—Vina a dir bon dia.

Chatoune vacilla, es fa pregar, i fa moixaines. A poc a poc comença a caminar i, d'un bot, s'enfila sobre els genolls de Colette i l'amanyaga.

Però potser gelosa, una altra gata quasi bessona surt del fons de cambra. *Miau, miau*. Estic salvada. Colette potser acabarà per oblidar del tot que he vingut a intrèrviuar-la, i és tan penible fer-li preguntes! Mentre em tranquil·litzo i em repaço en el meu recó, dos parells d'ulls brillen, uns lliris topazi que tan aviat semblen tendres com voràges.

—Chatoune, Chatoune.

Però, compte, tot d'una, uns altres dos ulls aguts, com pedres precioses, em travessen.

Colette sacseja el meu ensopiment.

—Ara que hi penso, què em volieu preguntar?

—Balbujejo.

—Voldria fer un article.

—Encara un altre!

—Sí... encara.

—Em fareu dir coses que no he dit. Oh, no protesteu, tots els periodistes són igual, tenen tanta d'imaginació!

Baixa humilment el cap.

Però Colette continua.

—Vaja, us perdono per endavant tots els pensaments que em prestareu i totes les opinions que em penjareu.

—Oh, senyora...

—No tingueu por. No us menjaré. Digueu el que vulgueu. Però no em feu preguntes. No parlem de mi en el vostre article; serà més original. Parlem de les roses amb què he omplert els gerros aquest matí.

En efecte, unes roses te escampen taques clares pel saló.

—Parlem també del silenci del meu pis, i això que visc en ple centre. Parlem també (i Colette em fa senyal que m'acosti) d'aquesta finestra que dona als jardins del Palais Royal. Mireu.

La finestra s'entreobre i jo m'hi aboco. Sota les arcades, alguns passejants s'entreuen. Però quin repòs inesperat, quin miracle en ple París.

Colette està radiant. Ha tornat a agafar el seu posat habitual que li va tan bé. Ha repenjat els colzes sobre la taula de tapís verd, i el mentó entre les mans. Els seus cabells aureolen entorn de la seva cara, mòbil i sempre una mica misteriosa.

Encara s'explica, i això que no volia dir-me res.

—Només treballa bé a París, entre quatre parets. Bon punt sóc al camp, s'ha acabat tot; només rodo tot el dia. Però de vegades és bo de fer quatre gargots a l'ombra d'una pomera o d'un pi, asseguda sobre l'herba o sobre la molsa. Però no és veritat. Els amics de debò del camp en són incapaçs. Un gall que canta, un altre que

li respon, un ocell que pren el vol, una fruita que cau, i ja en teniu prou per distreure-us i perdre el gust del treball.

"Més m'estimo fer una mica de jardiner o collir flors, passejar-me o somiar. Es això la poesia de debò, som nosaltres els veritables poetes, i els veritables poetes són els que senten i de vegades fins arriben a oblidar d'escriure. Més tard, quan torno a ésser en aquest pis de París, l'escriptori

familiar, la cadira preferida i el paperam, és hora de contar les impressions que cal no empèitir al mateix moment. Ah! Aquest dimoni d'ofici d'escriure! quina feina i com és bo d'alliberar-se'n.

Miro Colette. Els seus ulls canvien sovint i no s'aturen mai llarga estona sobre els mateixos objectes. Són vius, capritxosos i saben resumir la seva sorpresa, la seva alegria o la seva indignació. La "divina Colette", ella sola, és tot un món que no es dona pas, però que tanmateix sap fer-se de tant en tant accessible.

SOLANGE DUVERNION

VARIETATS

Una qüestió de propietat literària a Dinamarca

El Tribunal Suprem de Copenhaguen ha confirmat fa pocs dies una sentència que dona un nou aspecte a la propietat literària.

Un escriptor danès, fundant-se en el perjudici a la venda de les seves obres ocasionat per les biblioteques circulants i altres institucions anàlogues, intentà un procés contra el director d'un d'aquests establiments. En un dels considerands es declarava que «ningú no té el dret de prestar al públic, contra retribució, obres d'un autor sense l'autorització prèvia d'aquest».

La sentència del Tribunal Suprem danès, donant la raó a l'escriptor, reconeix que la propietat literària ha d'ésser respectada, a Dinamarca, sota totes les seves formes, i potser permetrà de posar en pràctica un antic projecte de la Societat danesa d'Escriptors, segons el qual s'hauria de precebre un dret d'autor de cinc cèntims de corona, per cada volum deixat per una biblioteca circulant.

La tomba de l'esperit

Amb *Fez ou les bourgeois de l'Islam*, els germans Tharaud han acabat el cicle marroquí dels seus llibres, del qual formen part *Marrakech ou les seigneurs de l'Atlas* i *Rabat ou les heures marocaines*.

En el seu darrer llibre, parlant de la Universitat de Fez, que Jérôme i Jean Tharaud anomenen «la tomba de l'esperit», hi ha aquests paràgrafs que sintetitzen el caràcter de l'ensenyament musulmà:

«Asseguts sobre el seu trosset d'estora, al peu de la seva columna favorita, el professor despatxa amb veu monòtona la seva lliça de dret o de gramàtica. Per ell el saber no és més que una vasta memòria, el gran sarró dels testimoniatges deixats pels doctors d'antany. El seu orgull és d'ensenyar avui el que s'ensenyava fa deu segles i de mostrar que sap, que ha llegit, que recorda i el que s'ha pogut dir abans d'ell. Entre aquest garbuix, no escull. Encara menys prova de conciliar entre ells els pensaments contradictoris. Tot el seu talent consisteix a posar opinions blanques i negres sobre un tauler, sense jugar mai la partida.»

ELS LLIBRES

Com vaig assassinar Georgina
per DOMÈNEC GUANSE

Un home es casa amb una dona, Georgina, la qual havia assassinat l'anterior marit sorprès *in fraganti* amb una rival. A pesar dels esforços d'ambdós per tal d'oblidar el passat, el record, del crim va envorinant lentament la vida conjugal. Les coses arriben al punt culminant quan Georgina fa saber al seu marit el propòsit de no tenir fills, perquè tem que ells poguessin saber mai que ella ha matat. L'amor esterilitzat repel·leix lentament el marit, el qual és lliga aleshores amb la dansarina Ester. Però la por de la venjança de Georgina va emmetzinant la vida dels adúlter, fins que el mateix terror fa que el marit, amb el revòlver de la seva amistançada, assassini la muller. Heus aquí l'argument de l'obra. D'ençà d'*Hamlet*, el tema de l'enverinament moral; és a dir, de la follia progressiva i raonada, que d'una manera freda i pacient va corrompent les idees d'un personatge, fins que en fa un boig complet, ha estat brodat moltes vegades. Ara novellament, Domènec Guansé li ha sabut donar un argument ben de la nostra època, amb aquesta barreja de frivolitat de les vides i complicació de les sensacions de la carn, que és característic dels nostres dies.

Per a reforçar la sensació, tot l'element plàstic, figures, paisatges, interiors, tenen una expressió morbosa i contaminada. Malgrat llur aparent objectivitat, tenen aquell punt subjectiu que fa possible la compenetració dels elements diversos que formen una narració novel·lada.

Tendal d'estrelles, poesies de MARIA VERGER, pròleg de J. M. de Sagarra. (Ed. Poliglota.)

Diu el prologuista, que aquest cop té el nom de Josep Maria de Sagarra: «...és possible que en aquest llibre de poesies s'hi amagui un aspecte de confessió femenina fins ara nou a les nostres lletres...»

I tot l'encís de l'obra resideix en la seva feminitat que posa un tremolor als sentiments i una incertesa als paisatges:

*Jo tinc comparat aquest meu neguit
als estels de llum, que té l'alta nit,
brillen en claror; més trèmolament,
talment el meu cor i el meu pensament.*

El sentiment de la vida i la mort i del temps maridor hi és traduït amb una rara vehemència. Entre diversos poemes que ha inspirat, no ens podem estar de reproduir-ne un que, al nostre entendre, és el més bell de tot el llibre: «El bes de l'amiga»:

*Reposa sobre el llit de vírginal blancor...
Aquest pit que visqué tot un món de dolor,
està cobert de flors, que exhalen fresca es-*

[sència]

*no es mou ni glateix, al rim de l'existència.
Sembla que dorm... I dorm el somni de la*

[pau]

*que enarborà la llum del cel, feblement blau,
en aquest jorn de maig, que Déu en goig*

[envia]

*tot ple de flors i ocells i onades d'alegria.
He aixecat el vel blanc que cobria aquell cos,
i els llavis he posat en son front en repòs...*

*Quina fredor més freda
tenia aquella carn, que era de fina seda!*

Aquesta sensibilitat, místicament sensual, té una manyaguera dolçament femenina.

R. LL.

JA HA SORTIT

el volum III de COL·LECCIÓ BLAVA

Remordiment

preciosa novel·la de

JEANNE DE COULOMB

traduïda per Maria Perpinjà

Més de dues centes planes de text escollidíssim

Preu: 1'50 pessetes

EDITORIAL POLÍGLOTA

Petritxol, 8 - BARCELONA

i totes les llibreries de Catalunya

AIGUA de la VERGE de MONTSERRAT

Reuma, ferides, contusions, grans i picades d'insectes.

Una fricció després del bany és el millor tònic

VIATGES CATALÓNIA

Diumenge 1er juny

Excursió en autocar a

Poblet i Stes. Creus

VIATGES BLAUS

Diumenge 8 juny

Viatge inaugural a la Costa Brava

Motonau "Príncep Alfonso"

Rambla del Centro, 37 - Telèfon 23252

Per visitar les Exposicions de Barcelona i Sevilla
així com Saragossa, el Monestir de Pedra, Madrid, Ecija, Còrdova,
Granada, Serra Nevada, Múrcia, Alacant, Alcoi, València,
Castelló, Tarragona

Pròxima sortida: el 31 de maig

Pròximes Excursions en Autocar Pullman

(proveït de calefacció per aire) que amb tota garantia organitza

VIAJES MARSANS, S. A.

15 dies de deliciós viatge, comprenent-hi tota despesa d'allotjament i pensió en els hotels citats a continuació, així com propines, impostos, etc.

per Ptes. 775, per persona

LLEIDA: Palace Hotel.
SARAGOSSA: Hotel Universo y Cuatro Naciones.
ALHAMA DE A.: Hotel Termas Pallarés.
MADRID: Hotel Nacional.
VALDEPENYAS: Hotel La Paloma.
CÓRDOVA: Regina Hotel.
ECIJA: Hotel Comercio.
SEVILLA: Hotel París.

ANTQUERA: Hotel Infante.
GRANADA: Hotel Alameda.
BAZA: Rest. Queens Victoria.
MÚRCIA: Reina Victoria Hotel.
ALCOI: Hotel Continental.
VALÈNCIA: Palace Hotel.
CASTELLÓ: Hotel Suizo.
TARRAGONA: Hotel París.

Totes les habitacions exteriors amb aigua corrent i calefacció

IMPORTANT. — Els turistes poden agregar-se des de qualsevol punt dels indicats. Les Sucursals i corresponents de VIAJES MARSANS, S. A., en les ciutats poblacions, així com les direccions dels indicats hotels donaran tota classe de referències a qui ho solliciti.

AVIAT...

IMATGES

Revista gràfica d'actualitats

Preu: 40 cèntims

Subscripcions a

LLIBRERIA : ATALÓNIA
Plaça de Catalunya, 17 - Barcelona

LA PÉRGOLA

es el Restaurant de moda a l'Exposició

Fontbernart

Sastre

CUCURULLA, 2, 1.º

RAMON BES & C.ª

Maquinària, Tipus, Filetatge
de bronze, Tintes i utilitatge
per les Arts Gràfiques

Agallors, 1, i Via Laietana, 4. BARCELONA

Telèfon 15524 - Apartat 896

Direcció telefònica: DANIBES

I E L T E A T R E

Danses Espanyoles al Novetats

Ara fa dos anys, Alonso de Olmedo, un músic capaç de musicar tota mena de danses, va aprofitar l'element popular per una revista d'exaltació espanyolista. I va triomfar a l'Eslava, de Madrid. Aquesta revista, feta a base de cant i ballables espanyols, féu pensar als comentaristes dels diaris madrilenys en la possibilitat d'una organització del ballet espanyol. Els noms de Sergi Diaghilev, de Boris Romanov, d'Anatol Obujov, sortiren a relluir al costat dels noms de Falla, Turina, Conrado del Campo i Telleria. I quan Antònia Mercè, *La Argentina*, va debutar als Camps Elisis, de París, amb *El amor brujo*, de Falla, els mateixos comentaristes llençaren les campanes al vol, recolzats en l'amabilitat o l'entusiasme cortès d'alguns comentaristes de la premsa parissina, i descobriren que l'espanyolada espanyola — és la frase que Estévez - Ortega oposa a l'espanyolada exòtica, sobretot nordamericana — podria ésser un èxit fora i dintre d'aquest país de farruques, flamenc i peteneres.

El mateix any la nit espanyola de l'Opera Còmica, de París, obtenia únicament un *succès d'estime*, uns aplaudiments de cortesia — exceptuant *El amor brujo*, l'agil pantomima de Martínez Sierra, música de Falla i realització de *La Argentina*. El ballet espanyol era ben lluny, doncs, d'ésser una magnífica realització.

Més recentment, el mes d'abril d'aquest any, les presentacions dels ballets espanyols de Maria del Villar, suggerien a André Levinson, crític de dansa del *Candide*, aquest títol ple de suggerències: *Choses d'Espagne*. Levinson confessa que no hi ha trobat cap gràcia i profitatza durament a Maria del Villar que havent sortit d'una relativa obscuritat, el nom de la protagonista no podrà fer altra cosa que tornar-hi. I, com a contrast violent, vénen a la memòria de Levinson els magnífics ballets de Vicente Escudero.

I és curiós: mentre una pila de panegiristes del ballet espanyol no posen Vicente Escudero al costat de les primeres figures dels ballets, Vicente Escudero és considerat a París com el millor ballari de flamenc. És curiós, però ja ho diu ell: — *Ná: catorse anys que farto d'Espanya. Yegué aquí que tenia appena veinte años*. I ara tot París parla d'ell.

Vicente Escudero s'ha dedicat a l'organització dels ballets espanyols, primer que ningú. Manuel de Falla l'estima molt perquè ha trobat en ell un intèrpret ideal. André Levinson sempre en parla molt bé, no amb la parissina cortesia de quan parla, per exemple, de la Teresina, les evolucions de la qual, diu, no s'han de veure submergides en la llum de totes les bateries — això la volatilitat massa — sinó de molt a prop, si fos possible amb una lupa.

Escudero, que ha transformat el vell *Chat Noir* en una *Academia de Baile Español*, ens dona en les seves danses tota la salvatgeria d'un home que s'ha format ballant pel món sense saber ben bé el que es feia, i una estilització tota instintiva si no acadèmica. «Quan ballo — diu — tinc aquesta flexibilitat, perquè dono al meu cos la gràcia del vent quan giravolta». La gràcia de

les ondulacions del vent que Escudero recollia quan enduria la pell per les carreteres de la península. Els primers que es van adonar de la seva flexibilitat estilitzada de les danses de Vicente Escudero, foren els pintors suïssos Adler i Batier. Van dir: «Això està perfectament estilitzat!».

Aquest andalus nascut a Valladolid durant una *tournee* dels seus pares, és un creador de la dansa espanyola. Lubrica els

VICENTE ESCUDERO

moviments característics d'aquesta dansa amb articulacions d'un ritme elàstic ara com ara inigualables. Vicente Escudero en les seves danses no resulta mai equivocament efeminat — el gran obstacle que sol entrebancar els ballarins de danses espanyoles de més bona fe. L'Escudero és, ara com ara, el representant més legítim de l'espanyolada espanyola. Un nordamericà que el veié ballar a la sala Pleyel, de París, va dir: «Ara he comprès Espanya».

RAMON PEI

MIRADOR TEATRAL

Què en quedarà?

... el drama materialista que ha trazado Jean Jacques Bernard en *Les ratés*. I tres ratlles més avall: ... *con negruras parecidas a las de la mencionada obra de Jean-Jacques Bernard*.

Si el mateix Bernat i Duran a cada *soi-disant* de teatre, no s'entestés a voler-nos demostrar que és un formidable erudit en coses de teatre, no diríem que aquests dos fragments han sortit de la seva ploma.

Si el senyor Bernat i Duran sembla ignorar que *Les ratés* no són de J. J. Bernard, sinó de Lenormand, ¿quines sorpreses són reservades en els seus articles en curs de publicació sobre la tragèdia grega? ¿Què ens restarà del senyor Bernat i Duran. Decididament, les seves obres inèdites.

Per què C. R. Sherriff va escriure "Fi de Jornada"

L'ESTRENA D'AHIR AL ROMEA

La proximitat excessiva fa difícil la visió precisa de les coses; es necessita una certa perspectiva, tant de temps com d'espai, per a poder precisar-ne les delimitacions i fer-ne destacar els matisos. Aquesta és l'explicació que més de deu anys després d'acabada la guerra, estigui en producció exuberant i en ple èxit de lectura la literatura que s'hi refereix. Les anècdotes, els detalls que han anat sabent-se i popularitzant-se d'ací d'allà, han creat en els lectors un tou de coneixements de l'ambient de la gran lluita que els permet d'assaborir les cruels confessions dels que la visqueren. I per llur banda, els que actuaren de protagonistes i sentien o han sentit després vocació d'historiadors, per mitjà del llibre o de l'escena, han tingut temps perquè les impressions, massa vives de moment, fessin llur pòsit i els tornés el record de la veritat, que, barrejat amb la fantasia, havien de crear l'obra d'art.

Quant a l'edició tots coneixem els títols de les narracions de guerra que es consideren com a clàssiques en la matèria. Les presideix *Res de nou a l'Oest*, el recull de descripcions més plenes de color i d'emoció que ha donat la guerra. A l'escena el seu equivalent és *Journey's End* (Fi de Jornada). Remarque i Sherriff han estat tots dos combatents, han vist la guerra pels seus ulls mateixos, han sofert la injúria de la metralla i han sentit a les orelles, constant, la confidència esgarriosa i incomprensible del canoneig llunyà. Tant l'un com l'altre no s'han entretingut a projectar damunt de personatges aliens a la guerra els estats d'esperit que aquesta creava, han preferit donar al món, nua, la visió de la vida de combat.

Ahir va estrenar-se a Barcelona, al teatre Remea, *Fi de jornada* (Journey's End). Els escenaris d'Europa i Amèrica s'han vist sovint estretats pel ressò de la guerra. Poques vegades, però, s'han presentat els combatents en la trinxera en plena activitat de combat, en llur vida de cada dia, barrejats amb les màquines destructores, enfonsats en la brutícia i el llot de les sapes i els refugis. S'ha especulat més aviat amb les conseqüències sentimentals de la guerra, en l'estat d'ànim dels combatents en topar amb la normalitat país endins. Així són la gran majoria de produccions escèniques relatives a la guerra, com *Terre inhumaine*, *Le feu qui reprend mal*, *Karl und Anna*, etc. *Fi de jornada* — com la recent estrena al Duke of York's Theatre, *Suspense* de Mac Gill — no és així; és una obra de guerra que s'esdevé entre els combatents, que fan la guerra, en el refugi on conviuen. Té, doncs, en aquest aspecte, la mateixa valor documental que en la novel·la representa *Res de nou a l'Oest*, i els crítics de tot el món ajunten les dues obres considerant-les com a úniques i representatives.

Preguntat C. R. Sherriff què es proposava amb la seva obra, ha dit:

«El deure dels dramaturgs és portar la guerra a l'escena perquè és el millor camí per arribar a una pau duradora. El tema de la guerra atrau els dramaturgs perquè fa surar a la superfície dels homes alguna cosa que cap altra força no pot provocar. Un home pot viure la seva vida en pau amb l'ànima closa davant dels seus amics; dueu-lo a un refugi de França i al cap de poc temps tindreu la seva ànima en el terra humit a disposició de qui vulgui veure-la. Antigament el dramaturg no es preocupava de despullar les ànimes: necessitava herois i l'ideal heroic es marceix i mor en les ànimes despullades. Podia trobar fàcilment herois en aquelles guerres d'altres temps, perquè llavors el lladroc de la guerra era més important que la seva mossegada. Era més fàcil ésser un heroi, llavors: l'heroisme i la noblesa sorgien vehemèntment d'aquelles aventures bastant excitants però no massa perilloses. Abans la guerra era alegre i ho ha estat per moltes generacions d'homes.»

El sentiment de la guerra és profund en tots nosaltres. D'infants és una obsessió. Quan ja som homes, anem orgullosos davant dels regiments que passen pel carrer, empenyos encara per la força d'aquells temps quan la guerra era alegre. Tot això va bé mentre la sang de la nació és forta i neta, però els homes corren a la guerra sense dubtar al primer ultratge que sofreixi la

nació. Durant deu anys hem procurat d'anar reduint la possibilitat d'una guerra futura. Estem en el bon camí? Utilitzem les millors armes? Els polítics i els diplomàtics poder fer alguna cosa certament per a la pau, procurant no parlar-ne gaire. Què podem inculcar en les venidores generacions de tots els països per a minvar les possibilitats d'una altra reproducció terrenal de l'infern? Poc poden fer-hi els discursos; no res els fullets; els llibres, com més bellament escrits, com més vius i terribles descriguin la guerra, excitaran més aviat la simpatia pueril per la guerra, en lloc de revoltar els esperits contra ella. Les creus de granit que han crescut simplement glo-

C. R. SHERRIFF

rioses en els nostres cementiris, què diuen als nostres nois? Què pot inspirar la lectura d'aquells noms en el noi que s'atura i els lleueix? Quin xicot de poble preferirà una llosa en un cementiri a veure's el nom cisellat en el granit? La tragèdia és que la guerra és bella — i sempre serà bella — fins que us hi trobeu al mig sense poder tornar enrera.

Aquesta recerca febrosa de la pau pot trobar una esperança en el teatre? Crec que la nostra major esperança és aquesta. Les paraules d'un actor poden sotraguejar més profundament les nostres ànimes que qualsevol paraula escrita. Almenys, provem-ho. El dramaturg modern que s'ocupa de la guerra té el deure de mostrar la seva futilitat, la malversació de sang i de temps que significa — però no ha d'afeblir les ànimes dels homes contra les guerres honorables. Ha de mostrar la guerra tal com és: un Gegant brut i verminós, colpejant cegament en totes direccions amb una mà de plom. Vaig sentir el Gegant una vegada, quan un xicotet anava per primera vegada a la guerra per la vall que duu al pont de Vimy. Sentia la mà que feia bang! bang!, primer a una banda després a l'altra, primer damunt dels alemanys, després damunt dels anglesos. Vaig veure el Gegant rabios allí en el pont, xiulant a través de les seves dents mentre colpejava aturant-se de tant en tant, gratant-se, eixugant-se la suor del seu cabell fastigós. L'olor de la seva suor encara és forta en les meves naries. Porten la guerra a l'escena tal com era i com serà sempre, però no mostreu sols aquest porc Gegant: ensenyen la grandesa i la noblesa de l'home sota els cops de la mà de plom.

Això és el que he procurat fer en *Fi de jornada*. Si ho he aconseguit, no diran els altres, Se m'ha preguntat si els personatges de l'obra eren extrems de la vida. He de contestar que sí i que no. Un dels records més vívids d'aquells quatre anys de fang i sang és la manera com els homes anaven a la guerra com a individus i es tornaven tipus. Un milió d'homes sobre l'altre — mitja dotzena o més de tipus, destil·laven, destil·laven i destil·laven fins que només restaven els elements. Els deu homes de la meua obra representen aquells tipus tal com jo els vaig veure. Plegats, espero que donen alguna idea de la manera com el caràcter anglès suportà el xoc de la guerra. — M.-R.

LA MUSICA

EL ROMANTICISME

Sense por de pecar de falsos profetes, assegurariem que, dintre de la història de la música, l'època del romanticisme serà sempre considerada com la veritable època clàssica. Clàssic, volem dir modèlic; i les obres musicals d'aquell temps seran considerades com l'expressió més musical de l'art de la música. Quan calgui orientar-se, hom buscarà el punt de referència en les produccions d'aquell període, que coneixerà probablement diverses renaixences, segles a venir.

Naturalment que hi haurà alguna cosa, una part de l'esperit romàntic purament temporal que no tindrà continuació: de la mateixa manera que a les lletres i a les arts plàstiques l'estudi dels grecs i dels latins duu a certes conseqüències que afecten a la forma exterior i que modifiquen l'esperit, sense, però, ressuscitar l'ànima grega i la llatina en alguns dels seus particularismes merament arqueològics.

La part arqueològica de la música romàntica consisteix en tot allò que pugui tenir d'extramusical, de literari, com és ara certa sensualitat peculiar i cert «nocturnisme» tendre que eren la petita contribució que cada moment de la història dels homes paga a la vulgaritat.

Modernament també, tenim els trucs de l'esport, de l'energia física i de les màquines, que són el nostre «clar de lluna» i el nostre «trèmol». I a desgrat d'això, les obres actuals següen dividint-se, com han fet sempre, en bones, mediocres i dolentes.

Però és innegable que durant l'època romàntica, l'art musical ha conegut, almenys en embrió, tots els elements de la veritable musicalitat i que l'harmonia i el cant han passat a ésser, de coses matemàtiques, a coses poètiques.

Després del romanticisme ha estat impossible sostenir aquella horrible comparació d'una simfonia amb un edifici. La música ha trencat totes les seves relacions amb l'espai i s'ha inscrit definitivament dintre del seu legítim reialme: el temps.

Doneu al espai allò que és de l'espai: les arts plàstiques. Però deixeu que la música es desentengui de les seves cabries plàstiques.

I la raó d'aquest classicisme de les obres musicals romàntiques és molt senzill.

Perquè, precisament la significació del romanticisme no és altra que la irrupció de la sensibilitat musical dintre de la mentalitat del segle.

Això va pertorbar estranyament totes les altres arts; àdhuc la filosofia en allò que té d'irreductiblement intuïtiu, de poètic.

Però, per força, la música hi havia de guanyar. Com va esdevenir de fet.

I si compareu imparcialment la música dels finals del XVIII i principis del XIX, tret del cas que sigueu un terrible «snob» o un arqueòleg encaparrat, ho sentireu immediatament.

Interinament,
O. P.

TEATRE NOU

Gran Companyia de sarsuela castellana
i catalana de G. Camarasa Sort

Avui, dijous, tarda:

La Taverna d'En Mallol

La Legió d'Honor

Nit:

MARINA

ESPECIALITAT
EN LA MIDAJaume I, 11
Telèf. 11655

Teatre Victòria

Dissabte i diumenge. Grandiosos acon-teiximents. Homenatge al mestre Angel Guimerà. Representació del soberbi es-pectacle:

Jesús que torna

protagonista l'eminent Jaume Borràs.

ANEUHI TOTS!

Teatre TIVOLI

Companyia d'apereta italiana MILLY-ORSINI

Avui, dijous, tarda i nit:

La Duchessa de Chicago

música del mestre KALMANN.

Teatre Català Novetats

COMPANIA CATALANA
Direcció: C. CAPDEVILA

Avui, dijous, tarda. ESPECTACLE PER A INFANTS. Cada dia assoleix més èxit l'espectacle còmic d'En Folch i Torres.

EL SECRET DE LA CAPSA D'OR o La rateta que escombrava l'escaleta

Nit. TERTÚLIA CATALANISTA:

PORCELLS I GARRINETS

D. Pau dels consells

Divendres. Els balls d'avantguarda de Vicens Escudero. Llegiu l'anunci especial. Aviat, MARTINA, de J. J. Bernard, traducció de J. Pous i Pagès.

Teatre Català ROMEA

Companyia VILA-DAVÍ

Avui, dijous. L'èxit mundial, l'obra anglesa de guerra

Fi de jornada

autor: Sherriff. Traductor: Millàs-Raurell.

L'obra és presenta com poques vegades s'ha vist a Barcelona.

TEATRE TALIA

Gran Companyia de vodevil i teatre modern

Avui, dijous, tarda:

GENTE BIEN

L'ADROGUER DEL CARRER NOU

Nit. L'èxit

TARARI...!

Divendres, tarda i nit. Benefici del primer actor Salvador Sierra: «Amàlia o La novel·la d'una cambrera de cafè», «Tarari...!» i acte segon de «Terra baixa» pel colós Enric Borràs.

El Sol serà el seu convidat si decideix festejar les seves noces al

Restaurant del Parc

PALAU DE LA MÚSICA CATALANA

Dia 28 de maig, a les deu de la nit

Concert de Presentació de l'Agrupació Coral de Música Antiga

DIRECCIÓ: ISIDRE MOLES

PROGRAMA

I PART

EL MADRIGAL I LA CANÇÓ

AUTORS: Thoinot-Arbeau, Palestrina, Juan de la Encina, Orlando de Lassus, Jean Brudieu, Clément Jannequin

II PART

LA CANÇÓ POPULAR CATALANA

Harmonitzacions de C. Casademont, Enric Nogués, Martí Llobet, Isidre Moles, Enric Morera

III PART

Motet: JESU MEINE FREUDE, J. S. BACH

PREUS: Llotges pati, 25 ptes. — Llotges amfiteatre, 25 ptes. — Butaques pati, 5 ptes. — Circulars pati, 4 ptes. — Graderies pati, 350 ptes. — Butaques amfiteatre, 5 ptes. — Seients numerats primer rengle, 350 ptes. — Seients numerats segon a cinquè rengle, 250 ptes. — Entrada a localitats, 150 ptes. — Entrada general, 150 ptes.

NOTA: Detalls per programes especials que es lliuraran als magatzems de Música i el dia del Concert al Palau.

EL CINEMA

"TEMPTACIO"

Serà una cosa tan satisfactòria com vulgareu, però és una cosa palesa que ja des dels temps remots dels set savis de Grècia, tots els que de prop o de lluny han exercit la funció legislativa i per tant contribuït a la codificació de la moral social, pertanyen exclusivament al gènere masculí. Que duri!, pensen molts amb raó o sense, però cal convenir que no hem pas estat massa gentils envers les dames i que si bé ens hem fet un títol cavalleresc, cultivant la galante-

presenten, trobaran justament que hem volgut ennoblir massa un argument pueril, però cal treure el millor partit de tot en aquest món, i ens felicitem d'un espectacle que és motiu a reflexions, encara que l'espectacle en si no sigui precisament intaxtable ni molt menys.

Així com hi ha films que són massa llargs, aquest potser és massa curt. No tenim temps d'acceptar tantes situacions, tot resta esquemàtic, i per això mateix gens persuasiu.

GRETA GARBO, protagonista de «Temptació»

ria en les petites coses, l'hem oblidada sempre en les importants.

Arden és una noia que quan encara ensenyava les lligacames havia comprès ja aquestes coses. Revoltada contra aquella societat que admetia amb certa condescendència, els marits que anaven a besar la mul·ler tot just havien deixat l'amiga al llindar de la porta, i en canvi no tolerava que ella anés a passeig amb el seu xòfer. Ella es vol crear una existència independent i fer de la seva fantasia llei, viure textualment aquell programa d'emancipació del qual *Verges modernes* ens donà fa poc una exposició brillant i persuasiva.

Malauradament, Arden és una mena de noia d'aquelles que els homes no deixen mai tranquil·la, i voler viure independent quan tots depenen, i de tantes coses, és una actitud que podrà ésser qualificada d'heroica, però que no és precisament prudent.

I heus ací que aquest film, que comença amb la frase: «els homes han viscut sempre d'acord amb llur capritxo i les dones sempre d'acord amb el capritxo dels homes», i que per tant sembla prometre un crit d'indpendència, tot d'un plegat viria d'orientació i us enfoca en una direcció contrària. Resulta que lluny d'ésser nosaltres els mestres de la nostra pròpia vida, és la vida que és la nostra mestressa, i cal comptar amb l'element passiu que ens fa anar d'ací d'allà com una pilota, i Arden que ha estat imprudent, es trobarà en una d'aquelles situacions que un Tolstoi desenllaça tràgicament, però que en el film termina feliçment.

Haver pertangut a un home, i casar-se amb un altre, tenir successió — en el cas present un nen que és el millor del film — mentre aquell altre home viu encara, és exposar-se que aquell home vingui a reclamar quelcom que ella està prou disposada a concedir. Arden resta prop del marit, venç la temptació; la criatura, com en tants altres casos, és l'autogen que solda el que sempre serà difícil de soldar d'una manera satisfactòria.

El que durant la projecció no cessaren de bromejar entorn de les situacions arriscades que ben sovint en el curs del film es

J. Roberston ha fet el seu film honorablement i res més. *El capità Salvació*, del mateix director, resta una obra ben superior al costat d'aquesta darrera.

El film tot ell té un caràcter que delata fórmules pertanyents amb exclusivitat als estudis M. G. M. Els primers metres podrien per exemple inserir-se en un altre film com *Verges modernes*, amb possibilitats de fer invisible el trucatge. Aquesta arquitectura moderna neta, precisa! És natural que una societat que viu en una morbosa sobreabundància de sensacions busqui en les coses de les quals procura rodejarse un element de contrast que reposi i netegi l'esperit. I aquesta arquitectura no sabem si ha anat al cinema o si el cinema l'ha portada a la vida, però sí que cal convenir que és l'arquitectura més apta a l'expressió fotogràfica.

Per què aquestes escenes lluminoses i tan ben resoltes han de morir en aquell paisatge de clar de lluna d'un efecte desastrós! Una cosa és el romàntic i altra el llunàtic; no confonem!

Greta Garbo, discreta, amb algun error de maquillatge en les escenes a coberta; massa enfarinada d'una manera carnavalesca. Dorothy Sebastian fa només que lleus aparicions, però que bé que està! Amb Nils Asther sí que no farem pas res de bo. De «castigador» ja en teníem prou amb John Gilbert. L'escena aquella en la qual somriu davant la pistola que li encara un home que no va pas animat del que se'n diuen bones intencions, és falsa. No creiem en aquests valents; això només pot fer il·lusió a les nenes que creuen que el seu «home» està per damunt de l'espant.

El que ens ha plagut més: les curtes aparicions de Dorothy Sebastian, els primers plans de Greta Garbo amb el nen, rebolcant-se per la sorra i les vistes sobre el mar.

El que no ens ha plagut gens és veure com els americans tracten Greta Garbo com un maniquí, fent-li emprovar en el curs del seu film un nombre fantàstic de vestits, segurament perquè les senyores prenguin model; és una intenció massa oberta i per tant insolent; no és correcta.

El que podríem dir-ne elements de tècnica, resols amb un domini absolut. Són coses aquestes que no tothom les veu, i no obstant elles ens permeten amb un plaer sempre renovat veure amb gust films absurds com el present.

JOSEP PALAU

PANORAMA

El pròxim film d'Edwin Carewe

El famós director Edwin Carewe no ingressa a la Pathé, com n'havia corregut la notícia, per a filmar la seva pròxima pel·lícula *The Spoilers*. A darrera hora, quan estava a punt de firmar el contracte, han sorgit desavinences. L'esmentat film, doncs, serà una producció Paramount, amb George Bancroft, Betty Compson i Fay Wray de principals intèrprets. És imminent el viatge de l'esmentat director a l'Havana, on ha de rodar algunes escenes d'aquest film.

La versió espanyola dels films parlants

Ja fa uns quants mesos que a Hollywood s'ha fundat el Spanish Latin-American Film Bureau Incorporated, el fi del qual és proporcionar als estudis artistes, escriptors i traductors de llengua espanyola.

Una de les coses més pintoresques a Hollywood, donada l'actual voga del film parlant, és una mena d'*esperanto* espanyol que l'entitat anomenada proposa que s'adopti, ja que així les pel·lícules parlants en espanyol no trobarien resistència en els diversos públics, sobretot de l'Amèrica espanyola, al qual van destinades.

Si aquesta mena de llengua franca arriba a imperar, ja ens divertirem. Què farà la R. Acadèmia de la Llengua amb el seu dimple, fija y da esplendor» que ostenta com a lema?

El film rus contra l'analfabetisme

L'empresa soviètica Mejrabpom Film ha editat un film, *L'ABC D. cinematogràfic sonor*, l'objectiu del qual és d'ajudar a la lliquidació de l'analfabetisme.

L'ABC D. està compost per donar, en sis o set sessions consecutives, el desig de la lectura dels analfabets.

El *scenari* d'aquest film és obra del professor A. Netxæf.

L'experiència feta sobre els analfabets de la fàbrica Mossylyat n.º 1 ha donat el resultat que un 80 per 100 dels espectadors han retingut les lletres i les paraules del film.

En *L'ABC D.*, el professor Netxæf s'ha aplicat a fer comprendre a l'espectador el mecanisme de la lectura, combinant els exercicis de manera que s'aprenguin successivament les lletres i les paraules per associació d'idees i acabar duent l'espectador a llegir ell mateix els títols dels quadros.

Opinions sobre Janet Gaynor

Frank Borzage opina de Janet Gaynor:

«No és pas perquè hagi estat jo el que ha descobert Janet Gaynor que la tinc en millor concepte que d'altres artistes, sinó perquè sempre facilita la tasca del «metteur en scène». Tal com apareix en la pantalla,

tal és Janet Gaynor en la vida real. Té molta afició al treball i s'esforça sempre a seguir els consells que rep.»

Per la seva banda, David Butler, el «metteur en scène» de *La vida de color de rosa*, diu:

«No he conegut mai cap «vedette» més sincera en el seu treball. Al contrari de moltes artistes, no vol fer passar mai la seva voluntat, sinó que obeeix el director sense rondinar. Sempre amable i somrient, Janet Gaynor és una garantia d'èxit d'un film.»

"TROIKA"

El que és el cniema sonor ja el pagarem car! Sense que tinguem res a dir contra ell mateix en si, les males hores que ja ens ha fet passar fa que a estones en reneguem i els suprimiríem si de nosaltres depengués.

Abans anàvem al cinema a veure films; ara els cinemes s'han convertit en una mena de *rendez-vous* de tota mena d'espectacles, i els que no posseïm el gust prou eclectic per acomodar-lo a la gran diversitat d'atracs-

la qualificació de sonora que mereix la cinta.

No és precisament *Troika* el film més perjudicat en aquest sentit dels molts que hem vist, però sí que ell sol justificaria el que portem dit.

Una història ben coneguda per cert. El marit feliç amb la seva esposa i la seva llar, i la *vamp*, en mala hora nascuda que sedueix l'home i precipita la catàstrofe. Aquesta malaurada història ha estat donada tantes voltes en els films, que això és capaç de fer viure a les esposes de tot arreu en un constant sobresalt.

A través d'aquesta història sentiu una quantitat de música de totes circumstàncies: funerària, nadenca, carnavalesca, etc. Hi ha aquí, com en tots els altres aspectes del film, una desmesura horrible. Desmesura en el moviment de la cambra, que arriba a fer mal als ulls, en la precipitació de les imatges de les escenes de tumulte, en la llargària sobretot de la dansa al «cabaret».

El film en si repeteix *Volga, Volga!*, és a dir una mateixa preocupació de composició plàstica unida a una absoluta incomprensió del cinema. Un hom es lassa tot seguit d'aquell treball de cambra preparat i monòton i d'aquell desordre, no sols en la connexió dels episodis, sinó en les qüestions de muntatge més elemental. La bella ordenació d'un film discret qualsevol sortí de la Paramount o de la Metro, per exemple, és alguna cosa que importa molt més per la vida del cinema que films artístics (?), com *Volga, Volga!* i *Troika*.

No sentim cap vocació per la crítica negativa, però ens interessava dir tot això. No neguem que l'autor de *Troika* tingui una certa capacitat artística, però el resultat del seu treball no és acceptable, capacitat aplicada a la composició decorativa, a la pintura, àdhuc potser a l'arquitectura, és a dir, a aquelles activitats especialment plàstiques; potser arribaria a un producte reeixit.

De vegades l'obra d'un enginyer resulta més artística que la d'un arquitecte. Això en el cinema es verifica més que enlloc, l'obra nascuda lluny de tota preocupació artística resulta més bella que aquella que traïx una excessiva preocupació de canons artístics.

M. MARIBEL

La nostra darrera Sessió

Ens estalvien de parlar dels films que integren el programa de la nostra darrera sessió, els comentaris apareguts ja en aquesta mateixa pàgina i els que féu el nostre company *Liates* a *La Publicitat*, part dels quals foren inserits en el programa.

No obstant, el nostre redactor cinematogràfic Josep Palau té intenció de dedicar un article a la funció cinematogràfica de la imaginació de Poe, basant-se en els resultats aconseguits per Jean Epstein filmant *La caiguda de la Casa Usher* amb elements de la narració extraordinària del mateix títol i *El retrat oval*, com pogué apreciar el públic intel·ligent que divendres passat omplí el cinema Lido.

Aquest públic es divertí amb les facècies del cranc berrat a la recerca d'una closca, es meravellà davant el valor decoratiu de l'espírograt, rigué amb les curacions meravelloses de la gitana Casilda i trobà que Deslaw, d'haver pres de l'Exposició de Barcelona elements d'il·luminació, hauria fet una nit elèctrica molt més espectacular.

Els espectadors que miren més prim s'ho prenen d'una altra manera. Per ells, el documental de Painlevé sobre el berrat ermità, per exemple, no ve sinó a confirmar que la naturalesa és cruel de cap a cap, i que el film de Deslaw, més que un film, és un exercici de captació d'elements, els quals només prenen valor si són inclosos en un film per subratllar l'acció o vivificar un ambient.

Quant al film d'Epstein, ningú no gosà n-gar la seva importància i originalitat, molt més tractant-se d'una literatura com la de Poe tan difícilment reducible a la concreció que imposa la seva versió cinematogràfica.

Ja quasi no ens caldria dir que el cinema Lido s'omplí de gom a gom, demostrant així que hem sabut reunir les moltes persones que a Barcelona s'interessen per les temptatives més audacioses del setè art i per les seves realitzacions més notables. I encara gosaríem afirmar que no sols hem reunit aquestes persones, sinó que hem estès el seu nombre.

Així doncs, com calgué fer amb el programa de la penúltima sessió, hauríem hagut de repetir el d'aquesta última, vist el gran nombre de persones que no pogueren assistir-hi, però els films que hi foren projectats han hagut d'ésser reexpeditats a tota pressa, sol·licitats per altres públics.

Com a fi de temporada, estem organitzant una sessió extraordinària per al dia 7 de juny, en la qual es projectarà *La pluja*, de Joris Ivers, i un film molt notable, del qual s'ha parlat molt i que han vist molt poques persones. Ja darem detalls amb l'oportunitat que calgui, d'aquest veritable esdeveniment artístic.

Ja ho sabeu...

— que les males llengües asseguruen que Gloria Swanson es separa del seu marit, el marquès de La Falaise, i que aquest es casarà tot seguit amb Constance Bennet, la qual acaba de divorciar-se de Phil Plant?

— que Chaplin, segons diuen, vol seguir fidel al cinema mut?

— que Erich von Stroheim ha estat contractat per Warner com actor en un important paper de *Three faces East*?

— que la pròxima pel·lícula parlant de D. W. Griffith serà *Lincoln*, i que després d'aquesta farà la versió sonora d'*Intolerància*?

— que Abel Gance ha publicat un llibre? *Imatges* és el seu títol.

Fontbernàt
Sastre

CUCURULLA, 2, 1.º

NOVETATS EN
PIJAMESJaume I, 11
Telèf. 11655

SALA MOZART

Dos Concerts organitzats pel

Club Femení i d'Esports de Barcelona

Pilar Rufí : Concepció Callao : Maria Carratalà : Agrupació Coral de Música Antiga

Dies 24 i 31 de maig de 1930, a les deu de la nit

I CONCERT

Dissabte 24 de maig de 1930, a les deu de la vetlla

PILAR RUFÍ
SopranoCONCEPCIÓ CALLAO
ContraltMARIA CARRATALÀ
Pianista acompanyant

PROGRAMA

Vora de tu . . . Bach
Adelaida . . . Beethoven
Riure i plorar . . . Schubert
Gopak . . . Moussorgski
Tardor (estrena). . .
Saltimbanquis (estrena). . .
Humana camí . . . Pahissa

La violeta . . . Mozart
Pastoral . . . Strawinsky
Els cavallets . . . Mendelssohn
Green . . . Debussy
De l'infantament . . .
m ravellos de Schaahezada. . . Gerhard
Jo t'he donat el meu cor . . .
Un crit de mercat . . .
Jove flautista . . .

Duo de l'oratori «Josue» . . . Haendel
La dansa de les flors . . . Mendelssohn
Missatge . . . Schumann
Els missatgers d'amor . . . Brahms
Serenata de l'infant (estrena). . . Blanciafort
Les vídues vulgars (estrena). . . Gerhard
Madrigal (estrena). . . Pahissa

Concepció Callao

Pilar Rufí

Pilar Rufí i Concepció Callao

Venda de localitats al local del Club, Pasatge de l'Ensenyanza, 1, 1er, 1ª i a la Sala Mozart, Canuda, 31.

FÉMINA

AVUI, UN GRAN PROGRAMA DE CARÀCTER DEPORTIU

1er WILLIAM HAINES en

INDIANAPOLIS

amb AGNETA PAGE, ERNEST TORRENCE, KARL DANE.

2on EL JUGADOR DE GOLF

totalment parlada en espanyol per Charley Chase, Linda Loredo, E. Acosta, Joan Ortiz.

Metro - Goldwyn - Mayer

LES ARTS DISCOS

PICASSO

Un número d'homenatge a Picasso, que *Documents* acaba de publicar, dota novament d'actualitat la pintura magnífica d'aquest desconcertant andalus.

L'art de Picasso és un art essencialment anímic. Pletòric d'ànima. Per a Picasso no

tantment camins ericats de riscos, i voreja amb freqüència el precipici on d'altres, menys dotats, s'haurien ja estimbat.

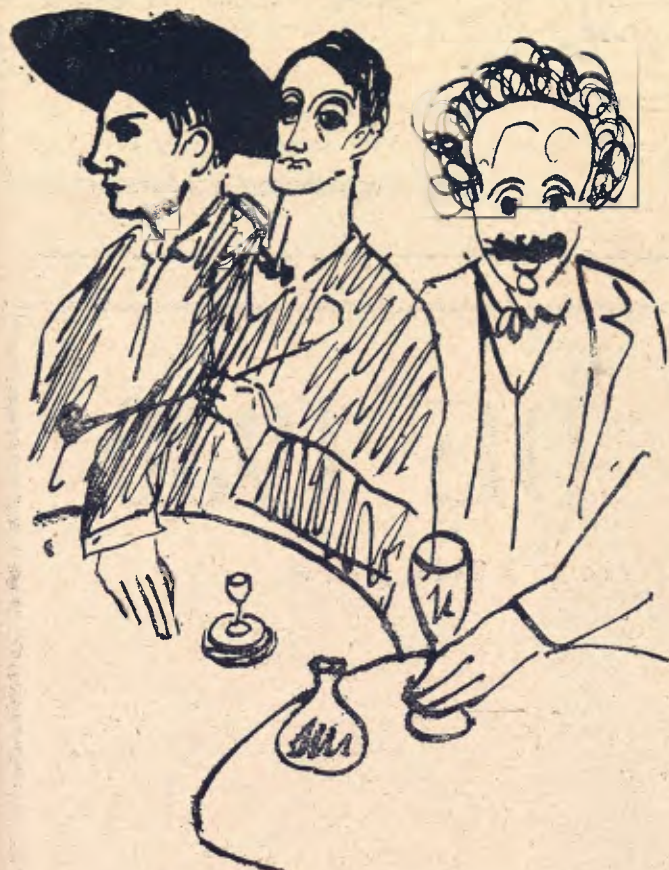
Aquests perills són nombrosos. L'abstracció, en primer lloc, trampa en la qual cauen molts artistes actuals. L'obra de Picasso, però, no és mai abstracta. És, per contra, d'una gran realitat, d'una semblança extraordinària, no amb l'aspecte exterior de les coses, sinó amb llur superrealitat. És a dir: amb l'esperit que viu dins la matèria i que únicament els grans artistes saben discernir. Semblança espiritual en comptes de material.

Un altre perill, encara: el de la divagació literària. Deia un dia Picasso a Zervos, en visitar, tots junts, una exposició de pintors d'aquells que en diuen d'avantguarda: «Realment, no valia la pena que la nostra generació fes tants esforços per a veure tota aquesta gent caure en la literatura i oblidar la plàstica més elemental.» Als antípodes de tots aquests artistes que, amb l'excusa de pintar sota el dictat de llur subconscient, es lliuren a un instintivisme desenfrenat que es debat en el no-res, mancat d'un canemàs plàstic regulador, Picasso respecta sempre les lleis pictòriques ineludibles. Les ha respectat sempre.

Des dels paisatges d'Horta de Ebro fins a la seva època recent, essencialment poètica, passant per les seves concepcions classicitzants de després de la guerra.

Poeta, poeta autèntic; pintor, també, pintor autèntic, Picasso transforma tot el que toca, no solament en poesia, sinó també en pintura, tot i engendrant així les seves meravelloses realitzacions, que podriem anomenar plàstico-poètiques i que resumiran, elles soles, tota una època, tota la nostra època.

SEBASTIÀ GASCH

Un dibuix fet per Picasso en 1905. S'hi veuen Picasso i Junyer

existeix d'altra realitat que la seva realitat interior, i són els moviments de la seva ànima, apassionada i vehement, torturada i inquieta, que aquest pintor genial imprimeix en les seves teles. En una línia qual-sevol de Picasso, en la més simple, la més abstracta i la més verge de significació representativa, s'endevina el misteri del món interior de l'artista. L'ànima de Picasso deixa petges profundes en el més petit traç, que s'agita i palpita — tremul — amb aquell estremiment vital que és exclusiu de l'obra intensa.

Picasso, en lliurar-se frenèticament al seu art, corre perills constants. Trepitja cons-

L'AFFAIRE DOSSENA

Poc temps després de la gran guerra fou descobert per un exerit antiquari italià, en un modest taller a la via del Vantaggio, de Roma, un senzill escultor, el signor Alceo Dossena, de Cremona, el qual es dedicava amb la més gran bona fe del món a l'execució de tota classe d'escultures inspi-

Aquest negoci no tardà a rutilar de manera magnífica. I, tot fent treballar «com un negre» — segons digué ell mateix — i pagant ben malament el pobre signor Dossena, el qual era completament ignorant d'aquella combinació, anaven prosperant en la seva fortuna. Ben aviat tenien recollit cosa de quatre milions de lires per la venda d'obres originals dels escultors del Renaixement italià a diverses col·leccions particulars i distints museus: Berlín, Boston, Munic, Cleveland, etc. Com és de suposar, les principals víctimes i aquells que amb més ardor cotitzaven eren els ambiciosos nordamericans.

Però tot ve que s'acaba. Un bon dia, el director de la Frick Gallery, de Nova York, tingué alguna sospita sobre la identitat d'una Mare de Déu amb el Nen que li fou oferta com a obra de Donatello. Envià uns agents a Itàlia per tal d'establir el *pedigree* de l'escultura. I com que les úniques dades que es pogueren obtenir foren les que donaren els mateixos venedors dient que provenia de les ruïnes d'una antiga abadia aterrada per un terratrèmol en el segle XVIII, aquestes explicacions refermaren les sospites del director de la Frick, i el portaren a deixar córrer aquella compra. Els seus agents, ja sobre la pista, seguien inquirent fins que pogueren lligar tots el caps i arribaren a trobar el signor Dossena. Aquest es manifestà completament ignorant de tot el negoci i, corroborades les sospites que tenia ell també sobre el desinterès dels seus protectors, determinà empendre contra d'ells una acció judicial reclamant danys i perjudicis i amb una forta indemnització.

Entretant, sortí el Dr. Leo Planiscig, conservador del Departament d'Escultura del Museu d'Art Històric de Viena, amb un documentadíssim estudi demostrant com tenien d'ésser d'una mateixa mà un grapat d'escultures atribuïdes a diversos artistes dels segles XIII, XIV i XV sortides al mercat aquests darrers anys i escampades a tot arreu. Totes elles eren filles de l'ignorant signor Dossena, el qual és de pensar que per moltes pretensions que pogués arribar a tenir, poc es podia imaginar poder assolir tanta celebració.

Darrerament, a la Bellevue Strasse, de Berlín, hi hagué exposada una extensa col·lecció d'aquelles escultures amb un enorme èxit de públic. La premsa italiana, tan sus-

ceptible en tot allò que toca l'honor nacional, protestà d'aquella exhibició i fins reclamà del Duce salvador una intervenció diplomàtica contra d'ella, puix es podia considerar calumniosa contra el comerç artístic italià. Indubtablement, hom podia molt ben pensar que un país que posseeix uns imita-

L'única escultura coneguda del pintor Simone Martini de Siena, obra també de Dossena

dors i uns entabanadors tan excel·lents que han pogut enganyar tants i tants experts i tècnics de tot el món, es pot trobar abundantment proveït de falsaris de tota mena. Sembla, però, que aquesta intervenció no fou empresa.

I el bon signor Dossena, avui, arrencat de l'obscuritat per l'escàndol de l'afer, del qual ha sortit proclamada la seva innocència, disposa d'un taller a la Piazza Ripetta, molt millor del que tenia abans, pel qual passen a fer-se retratar, en abillaments com més renaixentistes millor, les personalitats més lluites i prestigioses de l'aristocràcia italiana.

Art Antic
i Modern

MOY & EION

Archs, 6
Entressol
Tel. 22658

Exposició de Cartells

Dissabte passat va inaugurar-se l'exposició de cartells del concurs organitzat pel Patronat de l'Orquestra Pau Casals. Els quatre panys de parets de la sala quadrada de Can Parés eren plens de cartells i, a més a més, una altra quantitat d'originals om-

Un concurs d'aquesta mena sempre és molt interessant; és una ocasió per polsar l'estat del nostre bon gust. Perquè no sols cal tenir en compte els originals exhibits, sinó també les preferències i comentaris del públic visitant.

plia la botiga reservada a les antiguitats que aquest establiment té en el mateix carrer de Petritxol. En conjunt, uns setanta cartells.

Considerada globalment, aquesta exposició presenta la tendència moderna del cartell amb major accentuació i habitud que d'altres anteriors. És clar que, com en tots els concursos, hi ha un nombre excessiu de pensades poca-soltes i originalitats estultes, però també ens plau reconèixer que en la producció dels nostres cartellistes — i no sols per aquest concurs — hi ha una superació evident. I no obstant, hem de tornar a reconèixer que aquest concurs no ens ha deixat satisfets.

En tot cartell, és prou sabut que cal desglossar dos punts de vista: el de la plàstica i el de la finalitat. En aquesta exposició hem vist alguns cartells, pictòricament apreciats, però molt pocs, poquíssims que siguin adequats per anunciar dignament una cosa tan seriosa com un concert de l'Orquestra Pau Casals. Els millors cartells exhibits serien excel·lents si haguessin hagut d'expressar un tema de menys importància. Canviant els motius trobaríem que molts d'aquests cartells serien eficients per propagar un producte industrial o anunciar un festival qualsevol. El fracàs, doncs, d'aquest concurs ha estat motivat, més aviat, per la transcendència del tema a representar.

En el moment d'escriure aquestes ratlles (dia 18) no han estat encara adjudicats els premis. Però com que ens han assegurat que quan aquest número surti al carrer el concurs ja estarà fallat, crec no perjudicar l'interès dels concursants si des d'ara exposo el meu criteri. Al meu entendre, amb tot i no haver trobat el cartell indiscutible, s'haurien de premiar el que reproduïm i el que porta com a tema XXX. Dels altres, distingiria els que corresponen als lemes següents: Dinàmic, B. P., Sonata, Mar, L'arquitect, Mozart, C. V. P., Rafael, XX., Gris i Sons.

Segui com sigui, espero que de la reconeguda solvència del Jurat sortirà una decisió justiciera.

MÀRIUS GIFREDA

L'Art Italià a Londres

Cinc centes vint mil persones han desfilat per l'Exposició d'Art Italià celebrada a Londres. Però les persones de criteri no s'han emocionat gens. La majoria de visitants hi anaven enlluernats per l'alta xifra a què havien estat assegurades les obres. N'hi anaven tants, que no es podia veure res. Els que podien entrar els dies especials, s'entretenien discutint, a ull, les atribucions de Bernhard Berenson i Rodolfo Venturi. Eren esnobes que encara tenen algun Dante Gabriel Rossetti penjat a casa.

En resum, un èxit de públic que no ha satisfet els entesos.

DISCOS

EN UNS QUANTS ANYS

Paul Valéry profetitzà la «conquesta de la ubicuitat» en un luxós fullet que acaba d'editar la Companyia Francesa Thomson-Houston, per presentar al públic els artistes i els crítics que componen el seu Comitè artístic. És sabut, en efecte, que des de fa poc aquesta puixant entitat ha resolt una molt bella màquina parlant, amb pick-up, l'Electrophone.

Tornant a les pàgines que Paul Valéry consagra a la sorprenent intervenció de l'home sobre les forces de la naturalesa, s'hi troba una subtil descripció del que veurem un dia:

«Com l'aigua, com el gas, com el corrent elèctric, vénen de lluny a casa nostra a respondre a les nostres necessitats mitjançant un esforç gairebé nul, així serem alimentats d'imatges visuals o auditives, naixent i esvanint-se al menor gest, gairebé a un signe...» «No sé si un filòsof hauria somiat mai una Societat per a la distribució de Realitat sensible a domicili.»

El poeta remarca que encara no hem aconseguit d'amansir fins aquest grau els fenòmens visibles, «però quant a l'univers de l'òida, els sons, els sorolls, les veus, els timbres ens pertanyen ja per sempre. Els evocuem quan i on ens plau...» i conclou: «El treball de l'artista músic autor o actor troba en la música enregistrada la condició essencial del més alt rendiment estètic: la conjunció de l'oferta i de la demanda, del desig i de la possessió.»

Es cert que el fonògraf és en camí de renovar la nostra sensibilitat. A hores d'ara, quan gràcies als meravellosos aparells elèctrics o mecànics s'arriba a evocar en llur plenitud les obres mestres de la música, és una fruïció incomparable la de poder sentir l'obra que respon millor a les necessitats profundes de l'ànima en el mateix moment en què desitja d'ésser encisada. Stendhal ha sospirat tota la seva vida darrera aquesta invenció la possibilitat de la qual ben cert que no concebia. Cal confessar que els començos del fonògraf foren tan ingrats que després dels primers anys d'entusiasme envers el principi de la invenció, els músics s'apartaren d'aquest aparell sorollós i vulgar que deformava de manera ridícula tot el que pretenia reproduir. No obstant, alguns s'obstinaven a esperar-hi i seguien amb una atenció apassionada els seus lents progressos. Emile Vuillermoz fou d'aquest nombre, i Henri Bérand el celebrava justament en aquest mateix fullet. «Té, observa, alguna cosa del jardiner d'hivernacle, especialitzat en empèits rars que hibrida sobre el vell arbre del temps... Emile Vuillermoz és un d'aquests esperits infinitament rars i preciosos, que durant tota llur vida, avancen d'alguns anys els seus contemporanis...»

No s'ha d'oblidar que en temps en què molts camps del modern a tot preu es contentaven del «fonògraf de veu de nas» de les darreres novel·les naturalistes, Emile Vuillermoz, sol com sempre, creava de cap a peus la literatura fonogràfica, doctrina i terminologia. Proclamava i imposava la virtut musical, el caràcter artístic de l'enginyer desdenyat...»

No s'han de tirar massa pedres als revoltats per l'horrible sonoritat d'aquest enginyer, però cal reconèixer que Emile Vuillermoz fou bon profeta presentint les magnífiques realitzacions futures que aquest instrument amagava en puixança. Avui deu sentir una legítima satisfacció veient sobrepassades les seves més optimistes anticipacions.

El Desfile del Amor

EN DISCOS

BROADCAST

EL DISC QUE MILLORA ELS APARELLS

Insuperable impressió

El més econòmic: A 5 i 6'50 ptes.

Preus únics

CASA ALEMANY

Secció de Música

Via Layetana, 39. - BARCELONA

raspalls per a tots els usos
articles de neteja — objectes per a presents

rambla de catalunya, 40

Feu fer els vostres gravats en la UNIÓ DE FOTOGRAVADORS

CORTS, 481 : Telèfon 33421

J. C. i V.

— Entri, entri, senyor Pons. Trobarà la cova sense dalt ni baix perquè encara hi treballen els pintors prehistòrics.

(Passing Show.)

— I la seva germana, com segueix de la cleptomania?
— Ja està curada. No ho sap que hem heretat?

(Le Petit Journal.)

— Maleta! Tantes pretensions d'estoquejar sis toros i no saps obrir una llauna de sardines!

(Ric et Rac.)

— Té, aquí tens un ral pel teu diumenge, i sobretot mira de no gastar-te'l.

(Ric et Rac.)

AIGUA DE ROCALLAURA

La deu més rica del món

Si vostè pateix d'Albuminúria, L'Ícteric (mal de pedra), Bronquitis paroxismals, Neuritis oròlica, es curarà radicalment amb

AIGUA DE ROCALLAURA

S'expèn amb ampelles de litre i de mig litre i en garrafons de vuit litres

Distribuidors general

FORTUNY, S. A.

CARRER HOSPITAL, 32, Y SALMERÓN, 133

EXPOSICIÓ DE BARCELONA DE 1930

Avui, oberta des de les deu del matí fins a les nou de la nit. — Preu d'entrada al recinte: 1'05 ptes.

EL PÚBLIC PODRÀ CONTEMPLAR ELS JOCS D'AIGUA DE LES 5,45 A LES 7 DE LA TARDA
BROLLADOR LLUMINOS I CASCADES EN COMBINACIONS ALTERNADES DE 7 A 8,30 DE LA TARDA

Diumenge vinent

Palau d'Agricultura i Alimentació

A les dotze del matí. -- SETMANA DE LES FLORS. Grans festes i concursos. Exposició de jardineria organitzada pel Foment Nacional d'Horticultura de Barcelona.

Palau Nacional

A les sis de la tarda. -- Gran concert simfònic per la BANDA MUNICIPAL de Barcelona, amb la col·laboració de l'eminent violinista Francesc Costa.

Dia 28 vinent

Palau de Projeccions

ESDEVENIMENT TEATRAL. -- Presentació a Espanya de la grandiosa revista anglesa

WAKE UP AND DREAM

(DESPERTA'T I SOMIA)

tal com es representa en el London Pavillion de Londres per la companyia de Charles B. Cochran.

Useu pel cap

Loción ViVina

Enforteix el cabell

No cura calvos, però els evita.

Farmàcia: Escudillers, 61

DELICIOSO PURGANTE
ACEITE RICINO

Goloro

Llits daurats i de ferro : Mobles de metall
Parasols, Cadires, Bancs i altres articles
per a Jardí i Platja : Material sanitari, etc.

Unic despatx de la Fàbrica :

Balmes, 2 :: BARCELONA

BABY=LAX El millor Laxant-Purgant

Societat Espanyola de Carbur Metàl·lics

Correus: Apartat 190
Teleg.: "CARBUROS"

BARCELONA
Mallorca, 232

Telèfon 73013

CARBUR DE CALCI, Fàbriques a Berga (Barcelona) i Corubion (Corunya) :: OXIGEN 99 % DE PURESIA, Fàbriques a Barcelona i València :: ACETILEN DISOLT, Fàbriques a Barcelona, Madrid i València :: FERRO MAGNESI i FERRO SILICI :: SOCARRIMAT i SECAT de fils i peces seda, cotó i altres teixits :: CALEFACCIÓ INDUSTRIAL de laboratoris i domèstica :: GENERADORS, BUFADORS, MANOMETRES, materials d'aportació per la SOLDADURA AUTOGENA

PRESSUPOSTOS, ESTUDIS, CONSULTES I ASSAIGS, GRATIS

"ORTOPEDIA MODERNA"

Fill de B. CARCASONA

Taller i despatx: ESCUDILLERS BLANCS, 8. - Telèfon 18916
Casa fundada en 1875

Braguers Reguladors
per a retenció absoluta de la trencadura. — Faixes de totes menes
Faixa-cotilla abdominal. — Models moderns

Cotilles Ortopèdiques

per a guarir o corregir les desviacions de l'esquena

Més de cinquanta anys de pràctica són la millor garantia

Anunciar

MIRADOR

és donar a conèixer
un producte
per tot
Catalunya